

TRAMPING VE FOTOGRAFII

Kateřina Holečková

Bakalářská práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Fotografie

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Kateřina Holečková
Osobní číslo: K20216
Studijní program: B8206 Výtvarná umění
Studijní obor: Multimédia a design – Reklamní fotografie
Forma studia: Prezenční
Téma práce: 1. Teoretická část:
Tramping ve fotografii
2. Praktická část:
a) katalog produktů nebo služeb:
Tramenské vybavení
b) výstavní soubor:
Ztracená stopa

Zásady pro vypracování

1. Teoretická část:

rozsah práce: minimálně 25 normostran čistého textu + předepsané přílohy (ilustrace, poznámkový aparát, použitá literatura, ...). Téma teoretické části by mělo souviset s tématy praktické části práce. Součástí obhajoby práce je přednáška na téma teoretické části bakalářské práce v rozsahu maximálně 15 minut včetně obrazové prezentace. Teoretická práce se odevzdává ve třech vyhotoveních, z toho dvě v pevných deskách s tím, že v jednom je vlepena obálka s flash diskem v tenkém provedení (tvar kreditní karty). Třetí výtisk může být v kroužkové vazbě.

2. Praktická část:

a) katalog produktů nebo služeb: odevzdává se vázaný katalog obsahující nejméně 17 ks produktových fotografií – formát cca 21x30 cm jako maketa s grafickou úpravou, hodnocena bude technická kvalita fotografií, tisku a kreativita.
b) výstavní soubor (ucelený, koncipovaný soubor fotografií): odevzdává se min. 9 ks fotografií v archivní kvalitě, výstavní formát, libovolná technika, adjustováno + artist's statement cca 250 – 300 slov.
c) prezentační flash disk v tenkém provedení + uložení do digitálního archivu NAS (<https://nas.fmk.utb.cz>): obsahuje všechny teoretické i praktické části bakalářské práce. Teoretická v .pdf formátu a dále všechny fotografické práce v uvedených technických parametrech (náhledy JPG 75dpi a plná data TIFF 300dpi, tisková kvalita, v názvu jednotlivých fotografií příjmení autora/autorky), včetně artist's statementu obou částí praktické bakalářské práce.

Rozsah bakalářské práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam doporučené literatury:

KRŠKO, Jan, Jan MAREŠ, Jan POHUNEK, Jan RANDÁK a Jan ŠPRINGL. *Český tramping v časech formování a rozmachu*. Praha: Academia, 2019. První republika. ISBN 978-80-200-2897-6.
MALACHTA, Oldřich a Jan POHUNEK. *Vandr*. Přeložil Mike O'LEARY, přeložil Edita KUBIŠTOVÁ. [Stolany]: BFLMPSVZ, 2019. ISBN 9788090638532.
518, Vladimír. *Kmeny 0: městské subkultury a nezávislé společenské proudy před rokem 1989*. V Praze: Bigg Boss & Yinachi, 2013. ISBN 978-80-903973-8-5.
DIVO, Mark, MICHAJLOVÁ, Světlana, ed. *Volný čas: utopie na hranicích všednosti = Spare time : utopias on the verge of commonness*. V Praze: Národní galerie, 2013. ISBN 978-80-7035-531-2.

Vedoucí teoretické části: **Mgr. Lucia Fišerová, Ph.D.**
Kabinet teoretických studií

Vedoucí praktické části: **doc. MgA. Jan Jindra**
Ateliér Fotografie

Datum zadání bakalářské práce: **1. listopadu 2023**
Termín odevzdání bakalářské práce: **17. května 2024**

Mgr. Josef Kocourek, Ph.D.
děkan

doc. MgA. Jan Jindra
vedoucí ateliéru

Ve Zlíně dne 1. března 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: 1. 3. 2024

Jméno a příjmení studenta: Kateřina Holečková

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je seznámit čtenáře s trampingem, jak v umělecké fotografii, tak v amatérské. Úvodní část práce se zabývá historií, zvyků a rituálů trampingu. Hlavní část práce se věnuje již zmíněnému fotografickému médiu a je rozdělena do dvou kapitol, ve kterých je popsán různý styl zobrazování onoho fenoménu.

Klíčová slova: fotografie, tramping, tramp, tulák

ABSTRACT

The aim of this Bachelor thesis is to introduce the reader to tramping both in artistic photography and amateur. The opening part of the thesis deals with the history and customs and rituals of tramping. The main part of the work is devoted to the aforementioned photographic medium and is divided into two chapters, in which a different style of displaying the phenomenon is described.

Keywords: photos, tramping, tramp, wanderer

Tímto bych chtěla poděkovat doc. Mgr. Lucii L. Fišerové, Ph.D. za vedení bakalářské práce a za poskytnuté rady. Dále mé rodině za velkou pomoc a za jejich sbírku trampských materiálů. V neposlední řadě bych také ráda poděkovala Katy a Martinovi za jejich velkou psychickou podporu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

1	ÚVOD	8
2	VÝZNAM TRAMPINGU	9
2.1	HISTORIE.....	9
2.2	ZVYKY A RITUÁLY	10
2.3	VIZUÁLNÍ TVORBA TRAMPŮ	14
3	FOTOGRAFIE TRAMPU	23
3.1	AMATÉRSKÁ FOTOGRAFIE	23
3.2	UMĚLECKÁ FOTOGRAFIE	35
4	ZÁVĚR.....	52
5	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
6	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	57

1 ÚVOD

Tramping. Od nepaměti, než se dostalo jeho názvu, tu byl mezi námi, tak jako touha po svobodě a po klidu. Lidé, kteří se chtěli cítit svobodní a být tím, kým být chtěli. Útěk od reality do lesů, do krásné přírody, mezi své nejbližší přátelé, místo, kde jsme si všichni rovni. Na titulu či zaměstnání nesejde. V zeleném oděni v zelené krajině. Toulání přírodou s touhou ztratit se a nebýt nalezen a cestu ven najít zase sám. Každý, kdo našel klid v lese, a klid dodržoval, se mohl stát trampem. Mnoho z trampů dříve byli skauti, ale pevná organizace a disciplína jim přestala vyhovovat. Vzniklo proto označení „tramp“ – tulák. Skupina lidí, kteří jsou jako rodina, spojuje je svobodomyslnost, cit pro přírodu a vnímání její krásy. Jako přístřešek v přírodě jim sloužily, a dodnes slouží, kempy a osady, které samy postavili. Základem této velké rodiny je přátelství, koho v lesích v zeleném oděvu potkám je můj kamarád. Stalo se to nevyřčeným pravidlem, lidé jsou na sebe hodní a vše zlé je pryč.

Moji rodiče jsou dlouholetí trampové, kterým jsem vděčná za vše, co mě naučili a jaký domov plný lásky dokázali vytvořit. Už od malička jsem vyrůstala v domě plném trampské hudby, stále dobré nálady a vnímala, jak je důležité být tu jeden pro druhého. Neznám hodnějších lidí, než jsou oni dva. Součástí mojí rodiny je také velká skupina vandráců kamarádů, kteří si navzájem pomáhají, ti mě zase naučili, v čem spočívá skutečné přátelství. Les se stal mým druhým domovem a pach ohně tou nejpříjemnější vůní.

V této práci budu zkoumat různý vizuální materiál, který je unikátní díky své autentičnosti a je nedílnou součástí této komunity, od osobních deníků, přes kroniky osad, až po rubriky plné povídek, básní a fotografií z akcí. Dále se zaměřím na fotografickou stopu od prvních nalezených snímků, až po ty nejaktuálnější a porovnáám různé styly autorů. Fenomén tramping je pro mě komunita kamarádů, kteří sdílí stejné názory a společně utíkají do lesů, kde se k přírodě chovají s citem a potřebují jen ty nejnnutnější věci k přežití. Lidé, kteří noci tráví u ohně, zpívají a usínají pod širým nebem, nebo ve srubu. Pomocí své bakalářské práce bych ráda připomněla, proč se tu tento fenomén vlastně objevil, co ho dělá tak jedinečným, a co tuto komunitu spojuje. V dnešní rušné době, plné spousty nepotřebných věcí, je tento fenomén trochu staromódní, a proto bych ráda touto prací poukázala na to, jak důležité je se občas ztratit a být sám se sebou, a jak krásné to může být.

2 VÝZNAM TRAMPINGU

V této kapitole se zaměřím na poutavou historii trampingu, představím hlavní zvyky a rituály, a skrz vizuální tvorbu nastíním i tehdejší projevy i s jeho vepsaným rukopisem. Budu sledovat stopu, kterou trampská kultura zanechala ve světě, jak se formovala, rozšířila a ovlivnila nejen životy jednotlivců, ale i veřejnost.

2.1 Historie

Kolem roku 1918 po první světové válce se v hlubokých údolích Vltavy, Sázavy a Berounky objevili mladí muži v manšestrácích a pestrých flanelových košilích, stoupali do lesů a večer sedávali kolem ohně, pak ulehli mezi stromy přikrytí dekou, nebo kabátem. Byli to takzvaní „divocí skauti“ první trampové, kteří vyrostli v bídě války, stáli na prahu dospělosti a žili v činžácích velkých měst. V pátek večer opouštěli město, aby alespoň závěr týdne strávili v romantických zákoutích tehdy ještě takřka nedotčené přírody, která byla na dosah, a přesto těžko přístupná. Tramping jako hnutí vzniklo po válce, částečně jako reakce na ni, hlavně jako víkendový návrat k přírodě, únik od šedi městského života. Za jeho hlavní zdroje lze považovat craft skauting, americkou literaturu a filmy 20. let minulého století. Tramping se také všemožně propojoval s turistikou, horolezectvím, lyžováním, vodáctvím a dalšími přírodními sporty. Přivedla ho na svět také přirozená a věčná touha člověka po svobodě a dobrodružství. Reakce na městský styl života, nepříznivý stav společnosti, či pevný režim, jsou pak obecnými znaky v celé historii trampského hnutí. Za první dekádu trampingu byla objevena všechna říční údolí v okolí Prahy. Vltava byla překřtěna na „Velkou řeku“, ze Sázavy se rázem stala „Zlatá řeka“, z Berounky „Stará řeka“ a Kocábě se přezdívalo „Hadí Řeka“. Mezi trampy vznikl svérázný slang, pořádaly se výroční ohně, sleziny a potlachy. Objevily se rubriky jako byl časopis „Tramp“, „Naše osady“ a mnoho dalších. Tramping postupně doputoval na Moravu i Slovensko, kam ho v poslední třetině 20. let zanesli čeští trampové.¹ Za počátek se nejčastěji považuje založení první osady roku 1919, která nese název „Ztracená naděje“ podle filmové kovbojky „*The Valey of Lost Hope*“.

¹ VINKLÁT, Pavel. *Kronika trampingu: v Jizerských horách 1934–2004*, 2004.

Otázka, co je vlastně opravdové trampství a v čem je podstata trampingu, se vynořila brzy po jeho objevení a byla diskutována mezi trampy samotnými. Spory o to, jak takový, skutečný tramping vypadá, měly tři roviny. První z nich byla spojena s narůstající masovou oblibou trampingu a jeho nejasnými hranicemi, spousta účastníků se nazývala trampem, jen protože to bylo něco nového. Tramping začal být novým oblíbeným fenoménem, zajímala se o něj veřejnost, a tak začal být organizovaný. Za trampy se čím dál častěji označovaly osoby, které měly poněkud jinou představu o přespání v přírodě, což se trampingu ani zdaleka nepodobalo. Postupem času začalo trampovat i mnoho dalších a jejich styl se velmi lišil. Druhá rovina se týkala především trampství v morálním smyslu. Osoby, které o trampingu měli jinou představu, kazily tak pověst trampům „slušným“. Třetí rovina zahrnovala politický názor, který se velmi lišil od názorů „netrampů“, kteří byli považováni za „mastňáky“ či „trampad'oury“, protože brali tramping jen jako pózu.² Okolo roku 1945 přišlo období velkých změn pro domácí trampování. Oblíbenost u pozérů opadla a tramping už nebyl tak oblíbeným fenoménem a mohl se dál rozvíjet s prvotní čistou myšlenkou. Někdo by mohl říct, že zanikl, ale nikam se nevytratil, jen už nebyl tak středem pozornosti, byl více o individualitě, což trampingu jen prospělo. Trampové totiž nestáli o organizovaný útěk od reality, proto pokaždé co se ho nějaká skupina snažila zorganizovat, vždy pohořela, přece jenom je to skupina tuláků, co prahne po svobodě. Nicméně tramping určité zásady měl, to už ale bylo mezi přáteli, vznikly tak různé zvyky a rituály, které jsou jeho součástí dodnes. Žádná pravidla, nebyla nijak pevně dohodnuta a sepsána, a přesto jsou uznávána a dodržována celou skupinou lidí, kteří se k trampingu hlásí.

2.2 Zvyky a rituály

Hlavním pilířem trampingu se stal stavění **osad**. Dřevěné přístřešky či sruby, které slouží jako útočiště a mohl je tak využívat každý tramp. Stavěly se v lesích, většinou mezi skalami, kde byly dobře zkruté a nalézt je nebylo tak jednoduché, jelikož jejich umístění bylo známe jen mezi trampy. Každá osada dostala i své jméno, mohlo popisovat krajinu, nebo bylo přejato jméno zakladatele oné osady. Osadníci se o ně starali, pravidelně je opravovali a udržovali v dobrém stavu. Trampové se v osadách vždy chovají slušně a po jejich návštěvě v přírodě nebylo ani stopy. Dřevo, které využili na oheň, znovu doplnili a ohniště udusali hlínou a zalili vodou, aby nebylo možné vzniku požáru. Častokrát připravili do ohniště nové

² MICHAJLOVÁ, Svetlana. *Volný čas: Spare time*, 2014.

dřevo a kůru, aby další tramp mohl už jen škrtnout sirkou. Byli k sobě navzájem a k lesu velmi laskaví.

Osady mají i svou **kroniku**, kam se každý mohl podepsat, že ji navštívil. Do kronik se píšou i různé povídky a příhody z vandrů. Má tudíž funkci nepřenosného deníku, který nepatří člověku, ale místu. V kronice se píše i o jejím založení a je zdobená různými talismany a kresbami. Je to ozdoba celé osady. Každý tramp měl ale i svůj tzv. **cancák**, do kterého si každý psal, nebo lepil, co chtěl a každý kamarád se do něho mohl podepsat, nebo něco nakreslit, byl to jako jejich památníček, kterého si velmi vážili.

Dříve byla osada jako posvátné místo, kde při vstupu do jejího členství se skládala přísaha na osadní nůž. Nový člen musel absolvovat zkušební obdobní obřad, který obsahoval např. zapálení ohně jednou sirkou. Po přijetí do osady se obdržela tzv. **domovenka**, což byla nášivka s vyšitým logem osady, která se poté nosila na levém rukávu, jako symbol členství v osadě. Na domovence byla zkratka **T. O.** v překladu tramská osada, a pod ní byl název konkrétní osady. Typickou tramskou akcí je **výroční oheň**. Každá osada ho pořádá jednou za rok, kde se schází trampové ve velkém počtu. Výroční oheň doprovází různé aktivity jako hod nožem, šplhání po stromech, nohejbal, box a závody všeho možného druhu. Večer pak započne obřad, na stožár se nasouká vlajka a za zvuku kytar a písně „Na stožár vlajka“ se slavnostně vztyčí. Každá osada měla i svého šerifa, který se většinou volil mezi kamarády. **Šerif** měl hlavní slovo a vedl průběh rituálu, také zvolil správce ohně, který se o něj staral a jako jediný směl vstoupit do kruhu, který byl kolem ohně utvořen. Rituál započal odříkáním proslovu a slavnostním zapálením hranice. Pak se hrálo a zpívalo. Trampové si vytvořili i vlastní tramskou bibli, ve které je sepsán osadní zákon. Každý správný tramp ho ctil a dodržoval.³

1. *Budu poslouchat pokynů svého šerifa.*
2. *Když s něčím nebudu souhlasit, řeknu to otevřeně.*
3. *Vždy budu hájit čest své osady a vlajky.*
4. *Budu jezdit na vandr alespoň 1x měsíčně.*
5. *Když nebudu moci přijet, řádně se omluvím.*
6. *Budu-li chtít vystoupit z osady, musí všichni slyšet důvod.*
7. *Budu se chovat tak, abych neposkvrnil dobré jméno své osady a trampingu.*
8. *Když si přivedu děvče, musím za něho ručit a s ním zase odejít.*
9. *Když se stane, že nebudu mít potraviny ani peníze, kamarádi mi pomůžou, ale nesmím toho zneužívat.*
10. *Jakmile se proviním vůči tomuto zákonu, můžu být na osadní poradě vyloučen.*

³ KRŠKO, MAREŠ, POHUNEK, RANDÁK, ŠPRINGL. *Český Tramping: V časech formování a rozmachu*, 2019.

Trampové mají také svůj vlastní styl oblékání, zásadně nosí maskované vzory v barvách lesa, aby co nejlépe splynuli s prostředím. Také k nim patří různá výbava, jako například **usárna**, která jim slouží jako batoh, je to jakási zavinovačka, do které se vejde celta, spacák a pár kousků oblečení. Usárnu je třeba správně zabalit, kdo tuto zručnost neměl, na zádech mu tak vznikl podivný tvar a schytl tak posměch, jelikož nesprávně zabalené usárně se přezdívalo „mrtvé dítě“. Dále je taška, která je určená na potřebné jídlo a nese název **žracák**. Trampové si věci také vyráběli z kůže, a tak si svou výbavu dokázali rozšířit. Nosí i spoustu náramků a přívěsků, které dostali od svých kamarádů a velmi si jich vážili. Trampové nejsou žádní „hastroši“ a vždy dbali na to, aby byli čistí, tak jako byla čistá příroda. Slušné vychování jim nechybí a přátelsky se všichni zdraví „ahoj“. Pro trampy bylo oblečení víc, než veřejnost tehdy dokázala pochopit, vyjadřovali jím svůj názor a byli velmi hrdí, že se dokážou osvobodit od společnosti a čelit tak komerčnímu způsobu života. Oděv jim dodával odvalu a jasně jím dávali najevo, že jsou svobodní. „*Celý týden jsem se těšila až budu v zeleném a budu mít zase pocit, jak kdybych spasila svět.*“⁴

Jedna z největších součástí celého trampingu je hudba, **trampské písně** jsou jejím jádrem, které všechny stmeluje, díky které sdílí svůj názor a své pocity. Bez písní by to zkrátka nebylo ono, říká se „kde jsou trampové, tam je hudba.“ Zpívá se úplně všude, a to po cestě, na osadě, ve vlaku, večer, ráno, zkrátka pořád. Dalo by se říct, že trampové jsou toulavými muzikanty, jdoucími s kytarou lesem ruku v ruce. Texty písní často mají skrytý význam, kdy si například dělají legraci a posmívají se tehdejšímu režimu, ale v jakýchsi přirovnáních nebo asociacích, za účelem skrýt vyjádřený názor. Je to taková jejich reflexe doby. Písně jsou velmi mírumilovné, zpívají o lásce, o přírodě, o kamarádech, a hlavně o tom, jak je jim na světě krásně. Mě osobně trampské písně hladí po duši a jsem si jistá, že mě nikdy neomrzí. Mezi nejvýznamnější písničkáře patří Brontosauři, Nerezáci, Wabi Daněk, Kapitán Kid, bratři Ryvolové.

⁴ TRAMP AIDA. *Trampský oděv* — ústní sdělení, 2024.

Brontosauři – Vlajka vzhůru letí

1. Vše tone v snách a život kolem ztich, jen dole v tmách kol ohně slyšet smích, / tam srdce všem jen spokojeně zabuší, z písniček známých vše jistě vytuší.

2. Vlajka vzhůru letí, k radosti svých dětí, / hned se s mráčky snoubí, vlát bude zas, až mladí čas opustí nás.

3. Po létech sám až zabloudíš v ten kraj a staneš tam, kde býval kdys tvůj ráj, / vzpomeneš chvíl těch, kteréš míval tolik rád, tak jako kdysi ozvěnou slyšíš hrát.⁵

Wabi Daněk – Fotky

Včera uklízel jsem ve skříni, a když jsem chumáč prachu ze dna zvedal, já znenadání našel jsem ten sešit, co jsem kdysi marně hledal, / měl desky z kůže králíčí a místy už se moli do něj dali, však slabou vůni jehličí, tu ani moli z něj už nedostali.

Tak sedl jsem si do křesla a prolistoval sešit jedním dechem, co stránka – kousek víkendu vystřiženej aparátem s měchem, / pár fotek party drsňáků, co nevědí a zatím jenom tuší a pod krempama širáků jim odhodlaně odstávají uši.

Těm fotkám nijak neuškodil čas, čas inkasovat chodil kolem nás.

Jak listoval jsem stránkama a v duchu zase šlapal suchou trávou, nějakěj bacil toulavej si na svý poutí našel moji hlavu, / tak dal jsem sešit do kapsy a starou tornu na záda si hodil a vydal jsem se přes lesy tam, kam jsem kdysi s touhle partou chodil.

Pak jsem se toulal z místa na místo přirovnával je k těm starejm fotkám a cestu střídal za cestou a čekal, že je na jedný zas potkám, / zase to nekonečný bloumání a stovky otázek a odpovědí a slunce skloní hlavu do strání a stráně budou mít zas barvu mědi.

Těm fotkám nijak neuškodil čas, čas inkasovat chodil kolem nás.

Já coudl mezi skalami a tušil, že co hledám, už tu není, Tom občas píše z Panamy a Danny, ten se dneska znovu žení, / i ostatní už sebral čas a jako voda obrousil jim hrany a z velikánskejch balvanů na drobnej písek semlel všechny plány.

Pak vařil jsem si snídani a ze sešitu přikládal jsem listy, skončilo mý hledání, večer do něj vlepím zase čistý, / teď šlapu dolů k nádraží a lidi kolem slepí jsou a hluší, neslyší mý zpívání a nevidí, že odstávaj' mi uši.

Těm fotkám nijak neuškodil čas, čas inkasovat chodil kolem nás.⁶

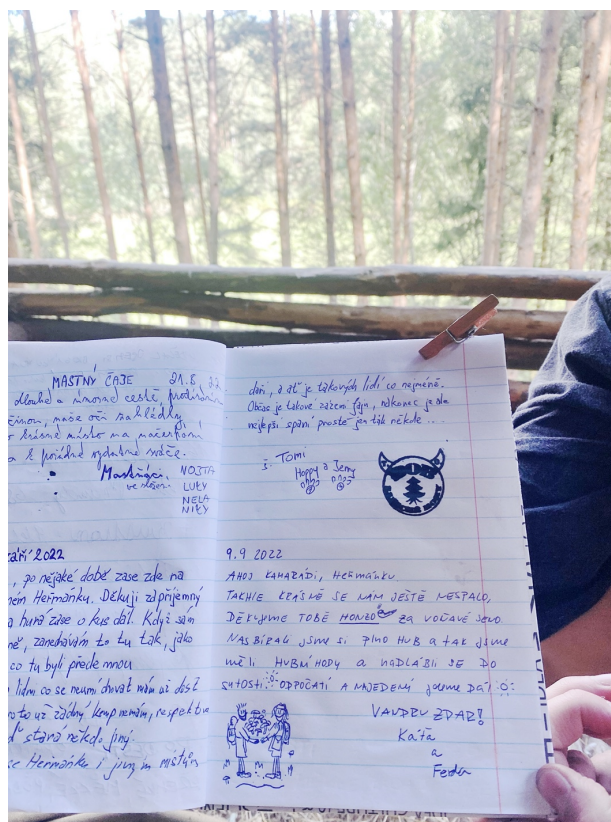
⁵ BRONTOSAURI. Album: Porta, 1981.

⁶ DANĚK. Album: Rosa na kolejích, 1984.

2.3 Vizuální tvorba trampů

Trampové byli vždy velmi vynalézaví a zručné ruce jim rozhodně nechyběli, a tak vznikala všemožná tvorba, která je dodnes ukázkou tramského stylu. Vyrábějí z různých druhů materiálu, vyřezávají ze dřeva, krásně kreslí, šijí a jsou stále plní nových nápadů.

Osadní kronika slouží podobně jako návštěvní kniha, do které každý může napsat dojmy z jeho kempu, na kterém přespal. Je to klasický deník, který bývá ozdoben různými kresbami, které trampové rádi zanechávají pod svým příběhem. U kroniky je vždy propiska, nebo tužka, kterou každý tramp může využít ke svému podpisu. Každý má zde volnou ruku, a tak může přispět, jakkoliv bude chtít a kroniku ozdobit.

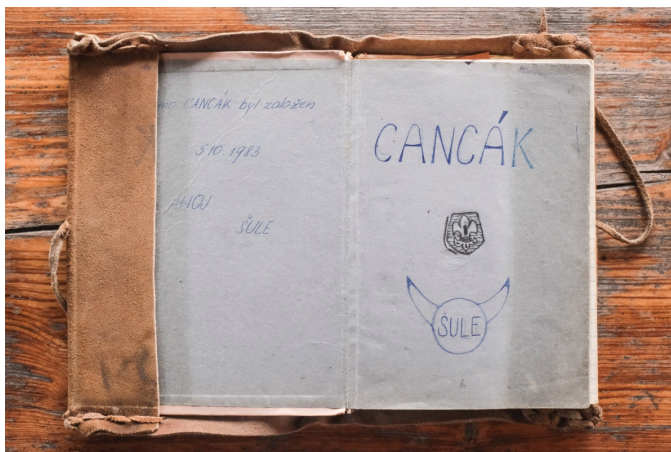
Obrázek 1: Kronika Heřmáněk, 2022

Cancák, který byl jako osobní deník, si vyráběl každý sám z materiálu, jaký se mu líbil. Bylo zvykem, že si trampové cancáky brali s sebou na vandry a navzájem si do nich psali nebo kreslili něco hezkého. Často mezi stránkami můžeme najít různé dary z lesa, nebo jakékoliv předměty, které měli pro každého vlastní hodnotu.

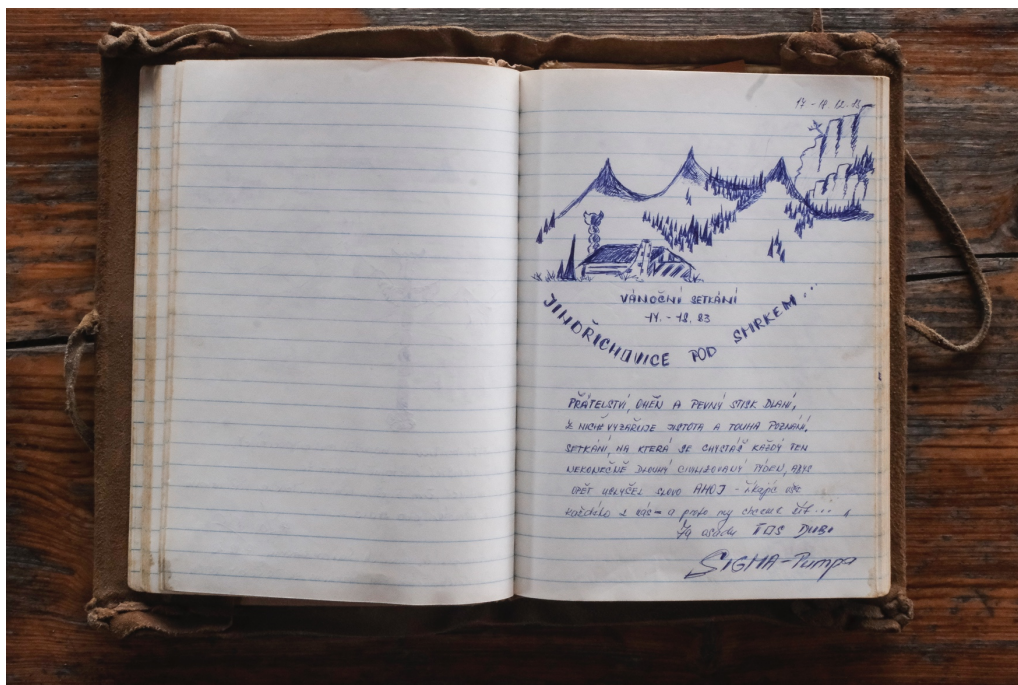
Kožený cancák patří mému tátovi, který je přezdíván „Šule“. Svůj cancák si obalil kusem kůže, kterou vystříhl z kovářské zástěry a nalepil na ni starý československý znak, který patřil jeho dědovi. Druhý cancák patří mé mamce, které se říká „Aida“ a svůj cancák má plný krásných kreseb a svých myšlenek o svobodě.

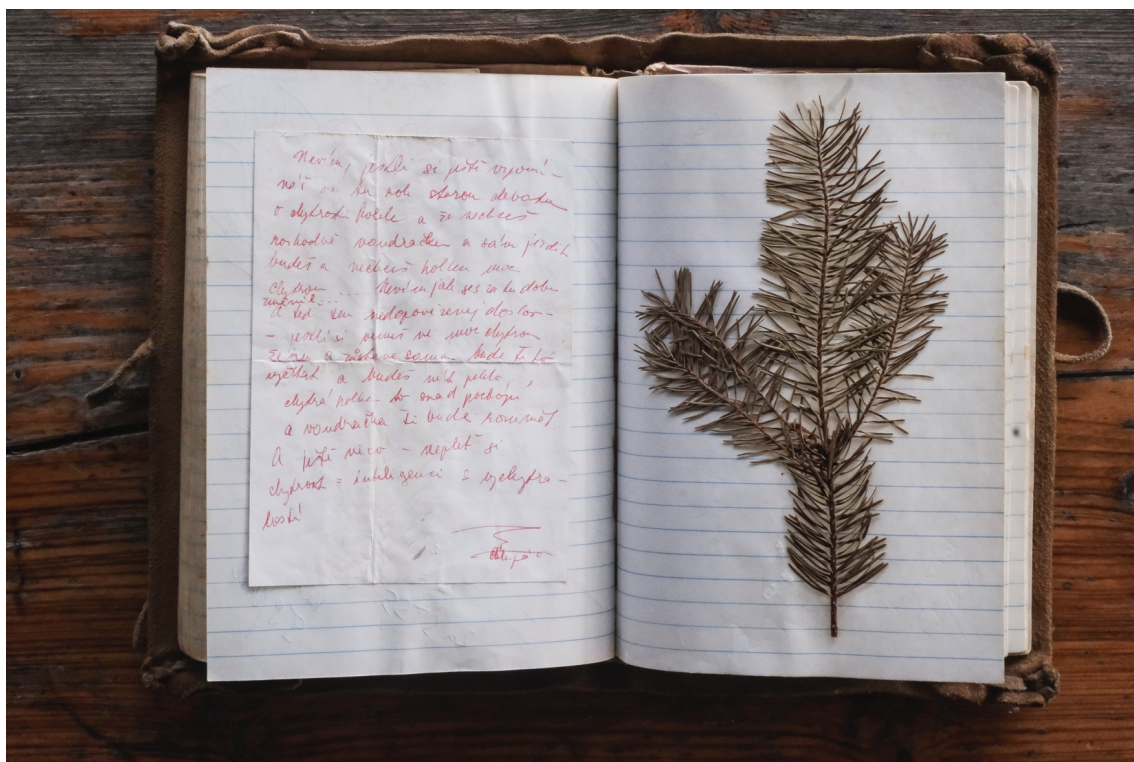
Obrázek 2: Šule, Cancák, 1983

Obrázek 3: Šule, Cancák, 1983

Obrázek 4: Šule, Cancák, 1983

Obrázek 5: Šule, Cancák, 1983

Obrázek 6: Aida, Cancák, 1986

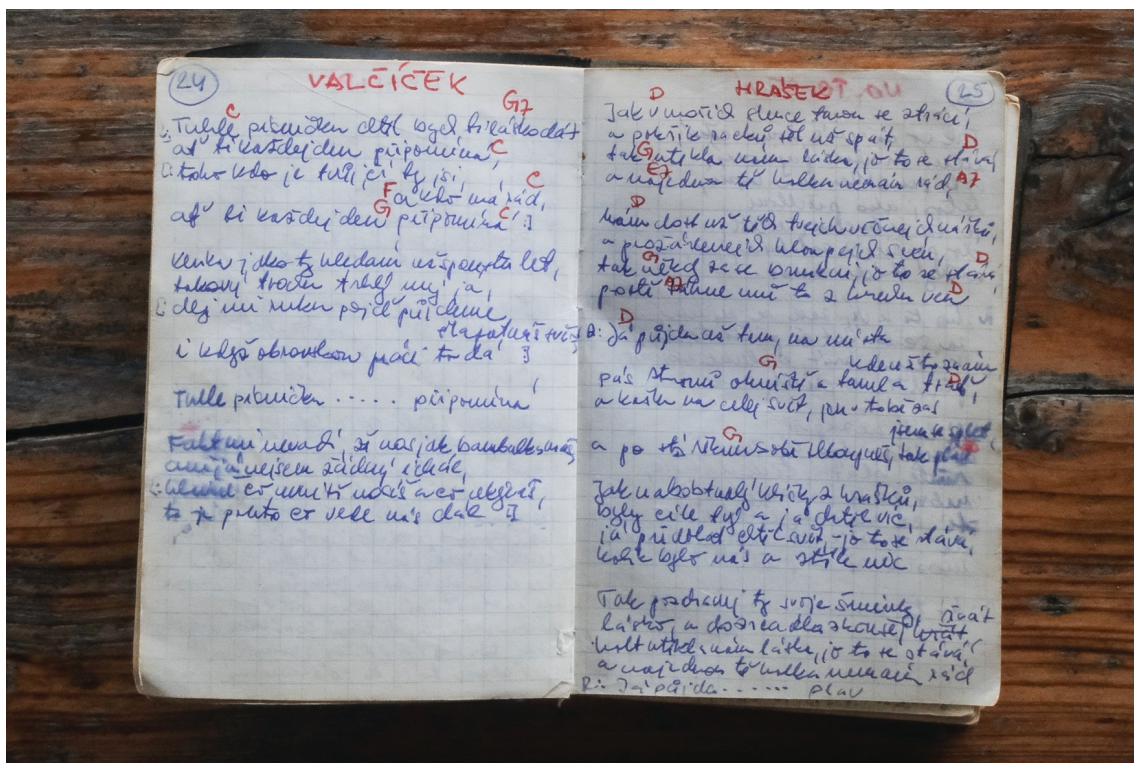

Obrázek 7: Aida, Cancák, 1986

Obrázek 8: Aida, Cancák, 1986

Další z deníků, které u sebe trampové nosili, byly **zpěvníky**. Malé nenápadné knížečky, do kterých si psali texty písní, na hudbě si velmi zakládali.

Obrázek 9: Šule, Zpěvník, 80 léta

Ručně šité **domovenky**, díky kterým se poznalo, do jaké osady patří. Vyráběli se ze zbytků látky, třeba ze záclony a barevnou nití na nich byl vyšit název osady. Domovenek se vyrábělo jen pár kusů, ale dost na to, aby každý člen měl tu svou.

Obrázek 10: Šule, Domovenka Oranžový květ, 80 léta

Camrátko, malý kousek dřeva, na který se malovalo. Do dřeva se vyvrtala díрка a provlékla se kožená šňůrka, každý si tak své camrátko mohl někam zavěsit. Sloužily jako vzpomínka z různých akcí, nejčastěji z výročního ohně. Také se malovalo i na větší kusy dřeva, které byly jako cena za různé soutěže. Na nich se zezadu mohlo objevit kožené poutko také na zavěšení.

Obrázek 11: Šule a Aida, Camrátko, 80 léta

Obrázek 12: Šule, Výročí ohně, 1988

Obrázek 13: Šule, Výročí ohně, 1988

Trampové také rádi psali pozvánky, tzv. **zvadla**, kousek hezkého papíru, kde byl upřesněn čas a místo dané akce a ani pečlivá kresbička nesměla chybět.

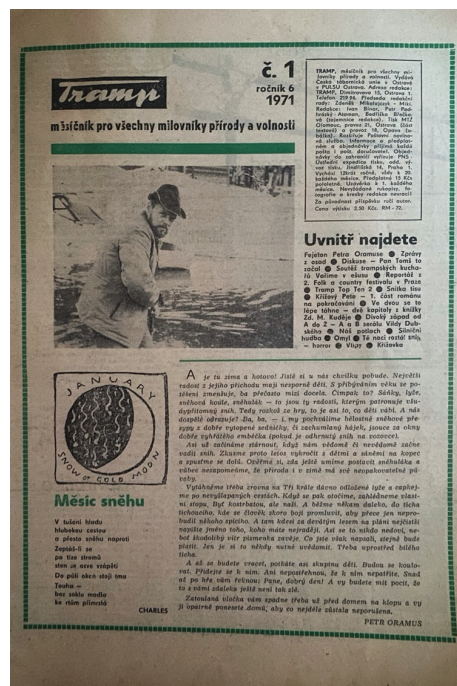
Obrázek 14: Šule, Zvadlo, 1984

Dalším výtvorem byly **trampské časopisy**, které se všichni snažili, co nejvíce rozšířit, ale vzhledem k malému počtu výtisků se jim nedařilo udržet. Prvním větším pokusem bylo vydání čísla Tramp v roce 1927, který se stal celostátně nejčtenějším časopisem. Nakonec byl zakázán a pouhý rok po jeho zákazu v roce 1972 nastala éra samizdatu. Vydavatelé psali vše na stroji, přes kopírovací papír a kusů bylo jen pár, komu se výtisk do rukou dostal, měl po přečtení za úkol poslat ho zase dál. Náklad byl limitován počtem obálek, které se tiskly jako linoryty, kdy i při jejich nedostatku se dál rozmnožovaly jen vnitřky a místo obálky byl obyčejný papír s ručně napsaným názvem. Obsahy těchto rubrik byly podobného rázu. Psalo se zde o trampských akcích, byly zde články a příběhy, o které se trampové rádi dělili. V 90. letech se díky přátelsky nakloněné době pro malonákladové vydání tvorba rozšířila, jelikož ze strany vládní moci již nebezpečí postihu nehrozilo, možnosti kopírování proto byly veliké. Postupem času se Pucejř stal jediným současným tištěným časopisem s celostátní působností, který dodnes vychází již 30 rokem.⁷

⁷ ANTONY. *Tramping*, 2022.

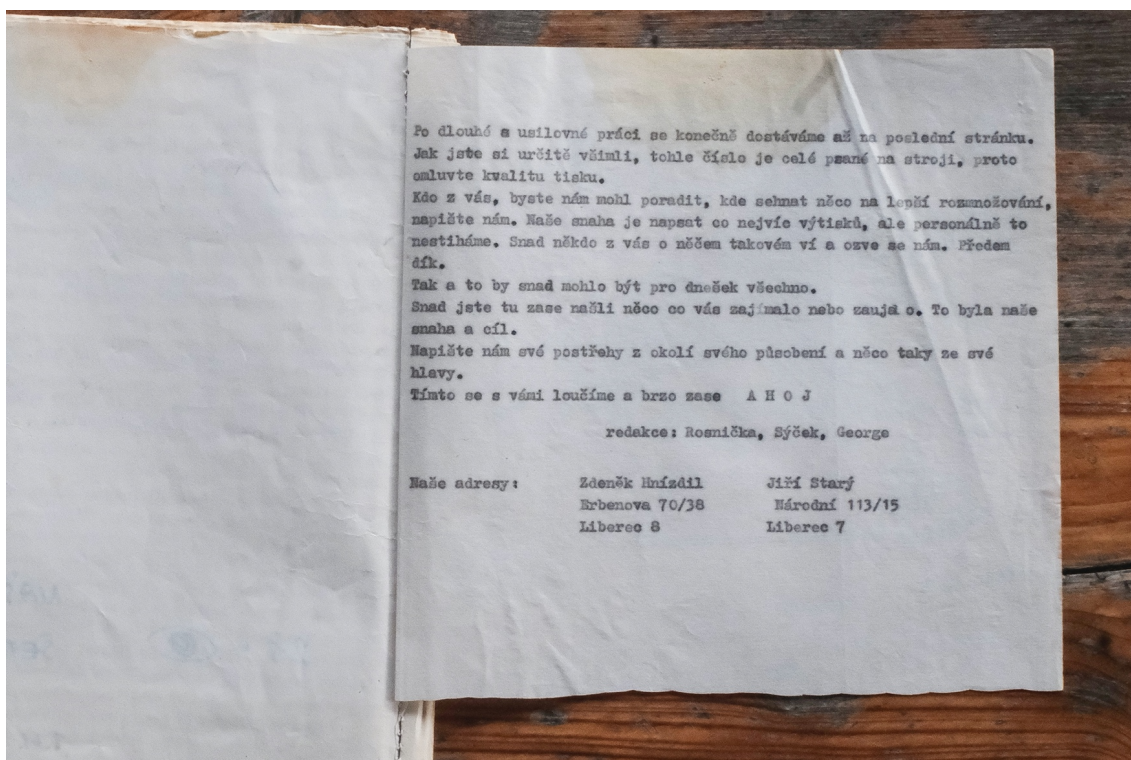
Obrázek 15: Antony,
Tramenské rubriky, 1920–2019

Obrázek 16: Ivan Binar,
Tramp, 1. číslo 1971

Obrázek 17: T.O Drbani, Samizdat, 80. léta

Obrázek 18: T.O Drbani, Ticho léčí, proto na mě nekřič. dík, 2. číslo 1987

Obrázek 19: Michael Antony, Pucejř, 2020–2023

3 FOTOGRAFIE TRAMPU

Tato kapitola bude tvořit hlavní část bakalářské práce. V první části se budu zaměřovat na první amatérské fotografie trampingu a v druhé části na fotografické soubory umělecké fotografie.

3.1 Amatérská fotografie

Fotografování trampingu bylo spíše vzpomínkového významu. Skupiny kamarádů se vydávaly na vandry a fotografovaly se navzájem, aby měly vzpomínku na hezké časy. Fotografie často skončily v osadních kronikách, a každý se tak mohl podělit o své zážitky s ostatními. Trampové si také vytvářeli svá vlastní alba, které jsou plné fotografií krásných vzpomínek. Spoustu nalezených fotografií proto často nemá autora, nebo jde o tramskou přezdívku, a tak vznikly náhodné fotografie kamarádů a osad, které dnes tvoří jeden velký soubor plný vzpomínek. Tím, že není úplně jisté, kdo je autorem, se fotografie staly záhadnými a o to jedinečnými, jako kdyby původní myšlenka sdílených fotografií dosud zůstala neporušena. Nejstarší nalezené fotografie z kronik a „cancáků“, tramských časopisů a archivu mnohých svých kamarádů nashromáždil tramp **Miloš Kapoun** (*1956) známý spíše pod přezdívkou „Obluda“. Vytvořil celkem 220 koláží, obsahujících archivní fotografie a ilustrace ze samotného počátku trampingu. Fotografie jsou doplněny i ukázkami z dobového tisku, aby více nastínil, čemu první trampové museli čelit. Na souboru pracoval několik let a dodnes se snaží nalézat další nejstarší fotografie a dát tak dohromady všechny tramské regiony.⁸ Fotografie byly také součástí výstavy, kterou uskutečnila tramská komunita Brno „Expozice trampingu“, v roce 2019. Již od roku 2015 vytváří vlastní expozice, jako vzpomínku na bývalé časy.⁹

Obrázek 20: Jaroslav Klíma, Expozice trampingu, 2019

⁸ TONY, *100 let Trampingu ve fotografii*, 2018.

⁹ EXPOZICE TRAMPINGU, *Kdo jsme*, 2015.

Obrázek 21: Jaroslav Klíma, Expozice trampingu, 2019

Obrázek 22: Jaroslav Klíma, Expozice trampingu, 2019

Také jedny z nejstarších fotografií z 30. – 40. let 20. století jsou například z osady Býčí skála v Moravském krasu, která byla založena roku 1936.

„Do Býčiny jsme chodili buď hlavním vchodem, a nebo pak malým postranním, přes takový veliký portál vlevo ve svahu (dnes zazděný vchod přes Bruninu jeskyni). Tehdy na podzim roku 1944 to již hlavním vchodem kvůli válečným úpravám nešlo, a tak kluci použili vchod před ‚Brunu‘, tady prolézali úzké chodby a zanechali také své podpisy.“¹⁰

Obrázek 23: Procházka, Býčí skála, 1932

Velmi zajímavým způsobem nafotografoval Býčí skálu **Bohumír Bacil Kroužka** (*1922) v říjnu 1943 jako nevítaný živel, kde zobrazil nejen její vzhled, ale i atmosféru, jakou tato skála měla. Fotografie nepopisují, jak skála vypadala, ale spíše přináší nejzajímavější pohledy, které bylo pro autora nezbytné zobrazit. Fotografie se staly velmi cennými, jelikož kvůli válečným úpravám dnes skála vypadá dočista jinak.¹¹

„Kameny mají určitou vlastnost, která se vymyká rozumu: stárnou jinak, když trpělivě slouží lidem, a jinak, když se jim proud života zdaleka vyhýbá. Lidmi opuštěné vypadají, jako by schly a praskaly jako zemská kůra po léta nedotčená vodou. Lidmi navštěvované houstnou a tvrdnou jako kůra věčně živého stromu. A je tomu tak i v případě, že přítomnost člověka znamená jen přítomnost paměti, a ne starostlivé ruky.“¹²

¹⁰ GOLEC, Martin. *Býčí skála*, 2013.

¹¹ Tamtéž.

¹² HERLING-GRUZIŃSKI, Gustaw, *Ostrov a jiné prózy*, 2000.

Obrázek 24: Bohumír Bacil,
Býčí skála – Zvenku, 1943

Obrázek 25: Bohumír Bacil,
Býčí skála – Detail stěny, 1943

Obrázek 26: Bohumír Bacil, Býčí skála 1943

Vznikla také velká spousta publikací, například kniha *Potlach*, která vznikla díky **Janu Vyčítalovi** (1942–2020), který sesbíral povídky, básničky, texty a fotografie svých kamarádů. Kniha se roku 1969 zařadila mezi tehdy vzácné zdroje informací o trampingu. Fotografie do knížky dodal Fanda Pleva. Můžeme zde vidět i nenápadný záběr na příslušníky, kontrolující v lese občanky tábořících trampů. Jak se této fotografii podařilo dostat na veřejnost v roce 1969, je tajemstvím této knihy.¹³

Obrázek 27: Fanda Pleva, *Potlach*, 60. léta

Obrázek 28: Fanda Pleva, *Potlach*, 60. léta

¹³ ŠÁLKOVÁ, K. Jaroslava. *Potlach*, [2017].

Mezi tramskými fotografy se našli i jedinci, kteří se fotografování věnují dlouhodobě a vytvářejí velmi zajímavé fotografie. I když tramské fotografie vypadají často velmi podobně, ráda bych proto vyzdvihla dva velmi originální autory, kteří mají dočista jiný přístup a jejich fotografie se klasickým fotografiím trampu nepodobají.

Amatérští fotografové, kteří byli samotnými trampy, dokázali vyjádřit atmosféru nejupřímněji, jelikož byli součástí trampingu, a tak nešlo jen o jakýsi popis onoho fenoménu, ale jeho prožitek. Hlavním motivem, který provází každou fotografii, je přátelství a láska k přírodě. Trampové jsou jako rodina a na jejich fotografiích je to velmi znát, jsou plné dětí, milenců a kamarádů obklopeni krásou přírody. Jedním z trampů, který zobrazil tramskou atmosféru je **Jan Moravec** (*1942), své přátele zachycoval již od nepaměti.

„K soustavnějšímu zájmu, dívat se na svět přes fotoaparát, mě vlastně přivedl až internet v druhé polovině devadesátých let. Narazil jsem na několik soukromých stránek s vystavenými fotkami. Stránky patřily většinou studentům a ty fotky byly technicky pod psa, ale přesto měly svou atmosféru. A já jsem si nad těmi fotkami uvědomil, že taková fotka řekne o svém autorovi víc, než si sám myslí, a že s těmi lidmi máme k sobě blízko. Na amatérské fotce, která není dělána na žádnou objednávku ani k nějakému praktickému účelu, se totiž pozná, jak kdo hledí na svět okolo sebe – co se ho dotýká, s čím rezonuje, co má rád, k čemu z vlastního popudu autenticky tíhne. Prozradí o svém autorovi víc než slohové cvičení o vlastních názorech. Prohlížení těch několika stránek s fotkami jsem prožíval jako hluboký rozhovor s jejich autory. A uvědomil jsem si, že taky mám co říct, tedy vlastně ukázat.“¹⁴

Ke svým fotografiím často přikládá různé popisky, kde se rozplývá nad krajinou a vším, co je s ní spojené. Každé jeho slovo je jakousi třešničkou na dortu, divák má poté pocit, jako kdyby fotografie samy mluvily. Rád skrz fotografie vyjadřuje svůj názor, své pocity a myšlenky, proto fotografie působí velmi osobně. Ve fotografiích, kde se zaměřil na portréty lidí ozářených teplem ohně, působí až snově. Ač autor o sobě tvrdí, že není umělec a skromně své fotografie hodnotí jako často nepovedené a nepříliš kvalitní. Po tom, co člověk nahlédne, jak tento autor přemýšlí o životě a vidí krásu za každým rohem, je velmi zřejmé, že se jako umělec už dávno narodil.

¹⁴ MORAVEC, Jan. *Jak to vzniklo aneb proč fotím přírodu*, 2017.

Fotografie pořízené v noci, které tak zaznamenal, jsou úchvatným zobrazením klidného a pohodového momentu v přírodě. Hlavním prvkem je oheň. Stává se centrem pozornosti a vytváří až magickou atmosféru. Plameny ohně osvětlují obličej trampů, kteří se usadili na zemi a hledí do horkého obrazu. Zastavili se v čase a jsou plně odevzdání teplu. Jejich výrazy ve tvářích silně popisují, jak oheň na lidi dokáže působit. Kombinace ohně a tmy okolo nich vytváří zvláštní tajuplný pocit klidu. Tramping je velmi spojen s ohněm a ve fotografii je tudíž častým motivem. Je velmi důležitou součástí, kvůli poskytování tepla v chladných večerech. Mimo to je zvykem hodovat a hrát trampské písně kolem táboráku a slouží také jako velká lampa a střed kruhu, kolem kterého všichni sedí. Tento autor si motiv ohně velmi oblíbil a stále se ve svých fotografiích k němu vrací. Díky své fascinaci vytvořil snímky, které se pyšní zachycenou atmosférou. Ve fotografiích, kde se Moravec zaměřil na tváře, zalité oranžovou barvou ohně, vytvořil řadu příjemných výrazů, skrz které dokážeme přechít, jak se fotografovaná osoba v daný moment cítí. Lidé se zavřenýma očima, či zahledění do ohně, jsou ukolébání svými myšlenkami a hřejivým pocitem.

Taťána Goeseová ve své knize *Astrologie a sebepoznání* popisuje vjemy, které člověk pociťuje při pozorování ohně. „Člověk se vydrží dívat do ohně nekonečně dlouho. Něco nás na něm přitahuje. Je horký, šíří teplo a světlo, je v neustálém pohybu, rychlý a světélkující, jeho plameny se pohybují vždy směrem nahoru, zdá se, jakoby chtěl něčeho dosáhnout, jako by to byly ruce, které se k něčemu vzpínají. Plameny mohou být žluté a velmi jasné, které rychle vzplanou a rychle uhasnou, dovedou však být též jasně červené a intenzivně žhavé.“¹⁵ Oheň byl velmi častým motivem také díky výročí ohně, kde se sešli trampové v hojném počtu a oheň představoval symbol celého rituálu.

„Tramping je druh lásky. A splynutí – to znamená společný život, to vyžaduje den i noc.“¹⁶

¹⁵ GOSEOVÁ, Taťána. *Astrologie a sebepoznání*, 2005.

¹⁶ MORAVEC, Jan. 2017.

Obrázek 29: Jan Moravec, Večerní pohoda, 2007

Obrázek 30: Jan Moravec, Trampova idylka, 2007

Obrázek 31: Jan Moravec, Dobrou noc, 2008

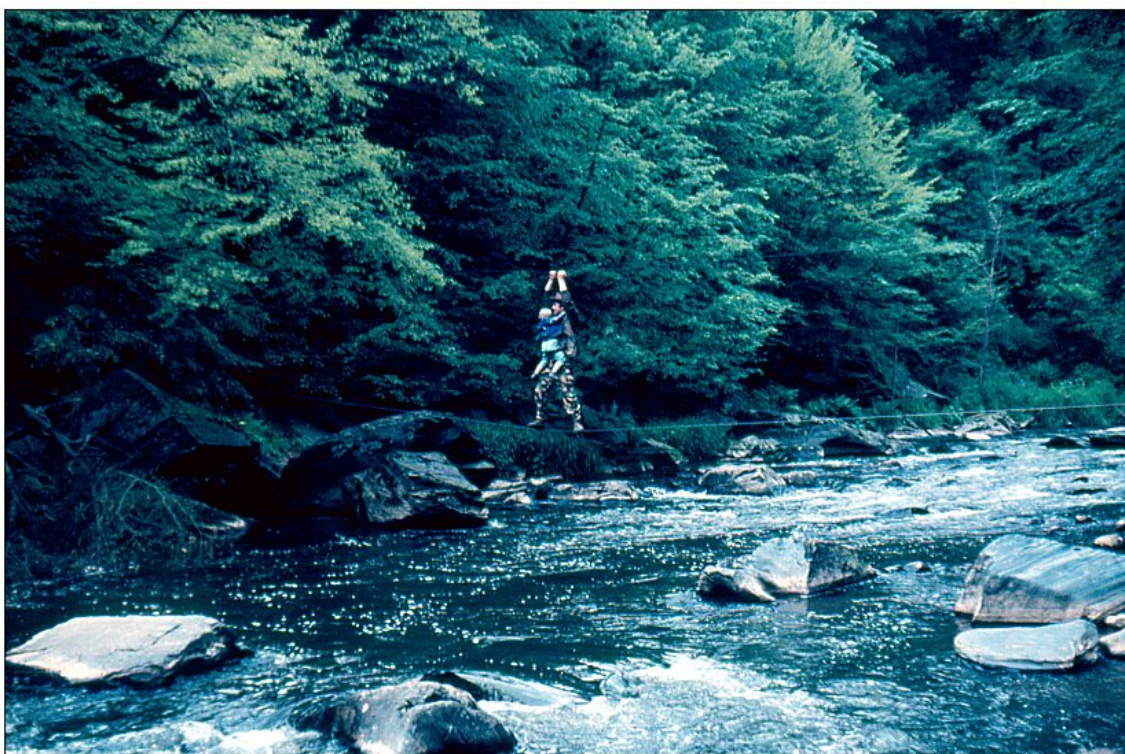

Obrázek 32: Jan Moravec, Roztávání, 2008

Dalším autorem, kterého bych chtěla zmínit, je **Michal Kupsa** (*1970). Jeho styl se od Jana Moravce velmi liší. Ze začátku fotografování se zaměřoval na akční momenty a fotografie jsou tudíž velmi dobrodružné. Mají také velmi zajímavou barevnost a dodávají výjevům zajímavý vzhled.

Výrazná barevnost fotografií se objevuje jen na pár snímcích, kdy s fotografováním začínal. Používal při tom fotoaparát Carl Zeiss Jena Werra, který v té době byl velmi oblíbeným fotografickým strojem. Autor se pak začal o techniku a celkově o fotografii více zajímat a dá se říct, že ho uchvátila kamera Ricoh Theta S-360c rozlišením, která snímá prostor dokulata.¹⁷ Autor začal tvořit fotografie s úplně odlišným vzhledem i obsahem. Začal vytvářet jakousi oázu, kde fotografuje sám sebe, nebo sebe mezi svými kamarády.

„Tak tedy ještě jednou slavná Oslavská lana – svého času byla móda, že se na údolí jezdilo na kolech a ti zdatnější zvládali přejít lana i s kolem.“¹⁸

Obrázek 33: Michal Kupsa, Lana na Oslavce, 1988

¹⁷ KUPSA, Michal. *O mně*, [2013].

¹⁸ KUPSA, Michal. *Vandry*, [2013].

Michal Kupsa tak docílil vlastního světa, který rád sdílí se svými přáteli. Fotografie jsou velmi humorné a je vidět, že autor je velmi pozitivně naladěný člověk. Vypadá to, že se tento fotografický styl stal jeho tradicí, díky své pravidelnosti. Fotografování je jeho velkou vášní, stále zkouší různé styly a techniky fotografování. Je samý nový nápad, ale nejčastěji se stále vrací k vytváření svého kulatého světa. Na fotografiích mi přijde něco až dětského, ale v dobrém slova smyslu, něco hravého a velmi upřímného. Čistá dětská radost, která spouště lidem chybí, a svět berou moc vážně. Michal Kupsa nám svými fotografiemi dává silně najevo, jak vděčný je za krásný svět, který ho doslova obklopuje.

Každému se někdy naskytl moment tak hřejivý, že bychom si ho chtěli někam k sobě uschovat. Po prohlédnutí snímků tohoto autora se mi zdá, že on si opravdu našel svůj způsob, jak si tu hezkou chvíli k sobě přitisknout. Celý moment si silně přivlastnil, až mi po chvíli připadá neslušné dál se dívat. Jako kdybych oknem hleděla někomu přímo do obývacího pokoje. Připadám si díky těm spouště pohledům silně sledovaná, a nevím kam dřív se podívat.

Obrázek 34: Michal Kupsa, Nedělní ráno, 2015

Obrázek 35: Michal Kupsa, Deset kamarádů, 2020

Obrázek 36: Michal Kupsa, Planeta Usada, 2017

3.2 Umělecká fotografie

Ve fotografování trampingu v umělecké fotografii to bylo poněkud jinak. Umělci měli spíše jeden styl, ve kterém se dlouhodobě zdokonalovali. Spousty umělců se o trampingu zajímalo, a stále dodnes zajímá. Přesto že jde o jeden fenomén, každý fotograf ho pojal poněkud jiným stylem a zaměřil se na něco jiného. Někdo dokumentoval převážně lidi, někdo spíše přírodu, někdo fotografoval zase předměty, někdo prázdnotu lesů.

Jedním z těch, kteří trampingu dokumentovali byl **Oldřich Straka** (1906–1983), který v třicátých letech pracoval jako fotoreportér pro mnoho novin a časopisů (např. *Světobzor*, *Pestrý týden*, *Svět práce*, *Pražský ilustrovaný zpravodaj*, *Ahoj*). Jeho tvorba byla zaměřena převážně na nejchudší vrstvy, bezdomovce, dělníky a žebráky, ale také fotografoval reportážní snímky vandrů a trampského sportu. Oldřich Straka byl také trampem, nesl přezdívku „Kujon Straka“ a patřil k základním členům osady *Údolí návratů*, která byla založena společně s jeho kamarády v roce 1929. Díky tomu, že sám byl tramp a byl mu tento fenomén velmi blízký, dokázal tak zachytit krásné momenty trampu, které jsou dnes jednou z nejcennějších památek na tehdejší dobu. Byl samoukem, přesto byly jeho snímky kompozičně vyvážené s citem pro zobrazené téma. Straka se zaměřoval na trampské sporty a jeho fotografie mohou působit až jako reklama na tento fenomén. Každá fotografie je velmi energická a plná radosti, zachycená v ten nejhřejivější moment. Trampové se smějí, sportují, zpívají a hrají, Straka tak vyobrazil trampy v tom nejhezčím světle, a to, jak je bavil život. Byl velikým přínosem díky kvalitním snímkům, které se dochovaly. Kvalita byla drahá záležitost, a tak se na vyvolávacím procesu šetřilo, což se také podepsalo na snímcích. Dochované fotografie malé velikosti jsou k nalezení ve starých albech a kronikách.¹⁹

Obrázek 37: Oldřich Straka, Týdeník Ahoj, 1933–1943

¹⁹ ANTONY, *Oldřich Straka fotograf předválečného trampingu*, 2020.

Obrázek 38: Oldřich Straka, Na osadě Regenátů, 30. léta

Obrázek 39: Oldřich Straka, 30. léta

Vandrování dokázalo být velmi akční, hodně se sportovalo, výletovalo. Někteří dokumentaristé se zaměřili právě na tyto postavy a zachycovali momenty plné energie. Vandrování bylo různé, pro každého jiné, někdo si rád jel do přírody jen pro čerstvý vzduch a odpočinek od lidí a krušné reality. Takové klidové chvíle můžeme vidět u dlouholetého dokumentaristy **Tomkiho Němce** (*1963), který vytvořil soubor o českém trampingu v 80. letech. Velmi se zajímal o lidi a dokumentoval je, jinak byl také známý převážně díky Václavu Havlovi, kterému byl oficiálním fotografem.²⁰

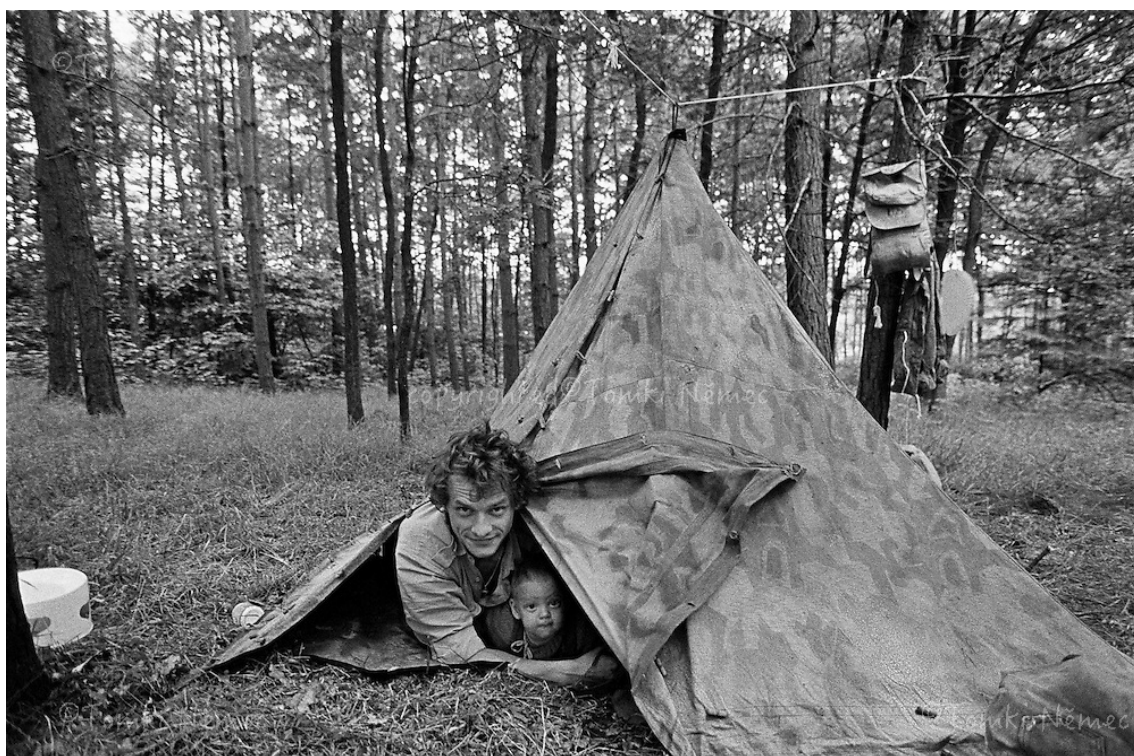
Zobrazené momenty v souboru *Tramping* jsou v podstatě obyčejné, ale mají velkou atmosféru, kterou Němec dokázal zachytit. Přestože jde o jednoduchý moment, kdy se spí nebo se zrovna vstává, čím déle se na fotografii díváme, tím více detailů si můžeme všimnout. Dokázal tak vytvořit jakousi hru, kdy divák přemýšlí, co je to v rohu za předmět? Co to visí na stromě? Každý kousek jeho fotografie vypráví svůj příběh, kterého si však na první moment nemusíme všimnout. Když se na fotografie dlouze dívám, nemám pocit, že by byl fotograf v ten moment neviditelným, ale naopak, vnímám jeho silnou přítomnost. Hlavně kvůli výrazům fotografovaných trampů, které nám toho hodně napoví, je zde cítit pouto s fotografem a je zřejmé, že nejde o náhodné lidi, ale o jeho blízké kamarády.

Obrázek 40: Tomki Němec, Tramps Czechoslovakia, 80. léta

²⁰ SLÍVOVÁ, CIHLÁŘ, *Můj odpor ke komunistickému režimu má zárodek v dětství. Fotkou jsem chtěl systém kritizovat, říká Tomki Němec*, 2022.

Na tuto fotografii jsem se vydržela dívat asi nejdéle. Nejprve jsem viděla stan a jak z něho vykukuje usměvavý chlapík a řekla jsem si, že je asi ráno a zrovna leze ven, pak jsem si všimla, že na stromě visí „usárna“ a pak mě trklo, co je to vlevo za bílou věc. Z levé strany fotografie jsem se dostala nahoru a prohlížela si krásné stromy a pak se vrátila ke stanu a chtěla si to celé zase zopakovat a najednou jsem si všimla malého chlapečka, a to mi změnilo celý příběh, který jsem dosavad vyčetla. Výraz malého chlapce je punctum celé fotografie, pokaždé když se k fotografii vrátím, si všimnu něčeho nového, jako kdyby ta fotografie byla nekonečná. Také mě uchvátil přehozený cíp stanu, jak se zvlínil a stal se tak středem celého obrazu. Němcovy fotografie toho vypráví tolik, že snad ani neexistuje fotografie, která by nám něco nesdělovala, pokaždé má detail, který donutí diváka přemýšlet s otázkou „O jaký předmět jde?“ nebo „Proč tam leží?“ V tomto případě jsou detaily tak tajemně poskládány, jako kdyby ta hra byla autorským záměrem.

Obrázek 41: Tomki Němec, Tramps Czechoslovakia, 80. léta

Obrázek 42: Tomki Němec, Tramps Czechoslovakia, 80. léta

Obrázek 43: Tomki Němec, Tramps Czechoslovakia, 80. léta

Když přišlo období internetu, chytrých telefonů a sociálních sítí, vyskytly se obavy, že tramping definitivně zanikne. Namísto toho ale tramping nabyl nových fanoušků mladší generace s novými názory a úhlem pohledu. Dalo by se říct, že tím, jak si tramping vyloženě nezažili a nebyl pro ně tak aktuální, jím byli právě fascinováni. Pro mě to mělo stejný efekt a když se dnes podívám, co si trampové zažili a jak si dokázali udělat svět krásný, jsou pro mě velikou inspirací a jsem také fascinována. Fascinace způsobí nutnost zachytit každický trampský moment ve spíše popisnějším stylu.

Jedním z umělců nového stylu byl **Oldřich Malachta** (*1978), který skrze současnou fotografii přibližuje český tramping. Vandruje od jara do zimy, a přitom skrze fotografii zkoumá různé vizuální strategie, kde kombinuje portrét na střední formát a snapshotovou estetiku na kinofilm, také pracuje s archivem a doplňuje soubor nalezenými artefakty. V roce 2020 vytvořil publikaci s názvem *Vandr*, ve které nás seznamuje s prostředím, s lidmi, s oblečením a různými trampskými předměty, ukazuje nám, kde se takový tramp pohybuje, jak vypadá a co má. Tramping si Malachtu vyloženě našel. Vypráví o tom v časopisu *Listy*, jak náhodou, když šel lesem, narazil na trampy, kteří ho k sobě přibrali. Od té doby se trampingu už nevzdal a o tomto fenoménu se vyjadřuje jako o unikátu dnešního světa s obdivem k jeho dlouholetým tradicím.

„Možná můj silný vztah k dobrodružství, svobodě a kamarádství mě zavál zrovna k nim. Od prvního okamžiku mě vzali přátelsky mezi sebe a začal jsem s fotoaparátem jezdit s nimi. Začalo mi být jasné, že to není v oblečení, ale že se jedná o věc životního stylu. Po každém víkendu jsem se vracel znaven chozením po lesích zpět do města a pomalu si začal uvědomovat, proč vlastně trampové do přírody vyrážejí. Ano, ten pocit touhy v pátek vyrazit opět ven, kterého se nemohou zbavit, mě nakazil.“²¹

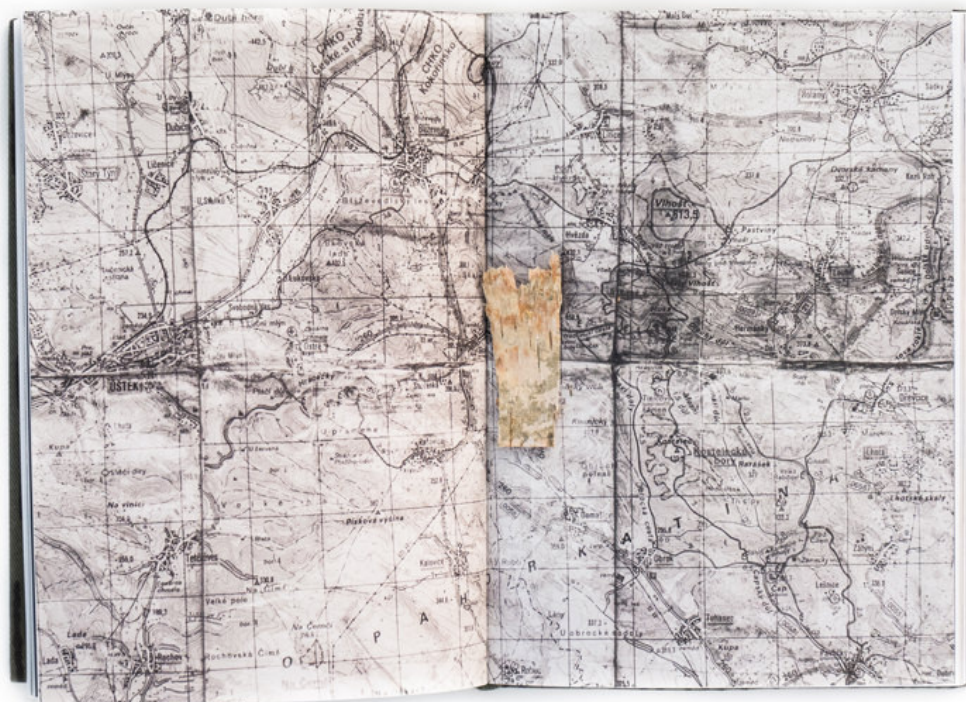

Obrázek 44: Oldřich Malachta, *Vandr*, 2020

²¹ MALACHTA, *Trampové*, 2018.

Obrázek 45: Oldřich Malachta, Vandr, 2020

Obrázek 46: Oldřich Malachta, Vandr, 2020

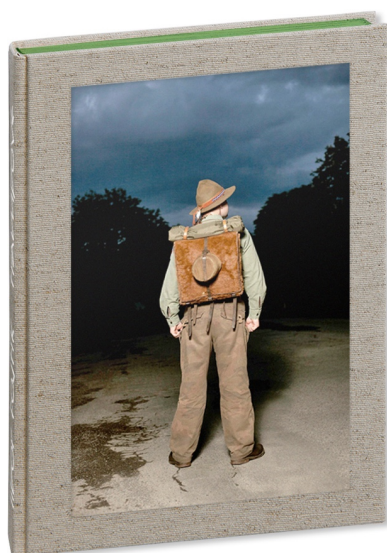

Obrázek 47: Oldřich Malachta, Vandr, 2020

Obrázek 48: Oldřich Malachta, Vandr, 2020

Fotografem s velmi podobným přístupem je **Libor Fojtík** (*1977), který v publikaci s názvem *Trampové* v roce 2020 zachytil život trampů v Čechách a na Moravě. Cílem bylo vyobrazit stav a podobu této specifické subkultury, jelikož v současné době neexistuje ucelený obrazový soubor o tomto českém fenoménu. Fojtík mezi trampy vyrůstal a vandroval už jako malý chlapec.²² Ve fotografickém souboru můžeme vidět velkou podobnost s Malachtou, přesto každý svůj způsob popisu uchopil jinak. Fojtík se více zaměřil na vizuální stránku trampingu a jeho fotografický jazyk je o něco drsnějšího rázu. Trampy zde zobrazil jako silné muže lesa s tetováním přes celá záda, jak pracují se dřevem. V souboru má ale i ženu, podle Fojtíka v trampingu sice převládají muži, ale i ženy nejsou výjimkou. Také ve svém souboru ukázal trampa v městském životě „v realitě“. Tím je jeho styl velmi originální, jelikož se tohle jen tak nevidí, většina tramských fotografií fotografovalo trampy v přirozeném prostředí, kterým byla příroda. Fojtík tak ukázal trampingu v mnoha podobách, zdůraznil ho jako styl života, který má tramp v sobě, a i když se po víkendu v přírodě vrátí do malého bytu na sídlišti, stále může být tulákem. Fojtík v tomto souboru také mísí žánry dokumentu s portrétem a zátiším. Uvedl proto široký styl popisu, ve kterém se dozvídáme o trampingu z vícero úhlů. Používá i osobní archivní fotografie z „cancáku“, kde je on sám za mladých let, kdy s trampinkem ještě teprve začínal. Také svůj soubor doplnil fotografiemi přístrojů, které trampové používali.

Obrázek 49: Libor Fojtík, *Trampové*, 2020

²² PROS, *Tramping je svoboda. V Česku se máme úžasně, nechtěl bych žít v Německu*, 2021.

Obrázek 50: Libor Fojtík, Trampové, 2020

Obrázek 51: Libor Fojtík, Trampové, 2020

Obrázek 52: Libor Fojtík, Trampové, 2020

Obrázek 53: Libor Fojtík, Trampové, 2020

U těchto dvou autorů je vidět, jak velká změna nastala. Autoři se snažili zachytit vše, co je s trampem spojené a popsat ho jako celek. Na rozdíl od původních trampských fotografií, zde není hlavní myšlenkou zachytit atmosféru trampingu, ale spíše představit jeho vizuální stránku. Jedná se proto o jiný styl zachycování, který může někdy působit až neosobně, jelikož je velmi neobvyklé vidět na fotografiích trampy statické, bez projevu radosti. Každý na trampingu nahlíží, ale úplně jinak a může mu důležité připadat zase něco jiného. Vandrování nemusí být vůbec o lidech, ale například o tichu nebo o místě, na kterém může člověk vydechnout a cítit se svobodně. Tento fenomén má sice své tradice, ale hlavní myšlenkou je láska k přírodě, proto každý, kdo má rád přírodu a vydá se do lesa se ztratit, má k trampingu velmi blízko. Původem vzniku tohoto fenoménu byl hlavně názor a způsob, jakým lidé začali žít. Později začal mít své zásady a svůj vlastní styl, ale důležité je, co ten trampingu vlastně představuje.

Abych tuto myšlenku vysvětlila, ráda bych představila dva soubory, které zobrazují mladé spokojené lidi obklopené tichem lesa. Fotografie neobsahují trampy ani nejsou jimi fotografovány, vlastně by se dalo říct, že s trampingem nemají nic společného. Já to po dlouhém zkoumání tohoto fenoménu vidím jinak. Jelikož tento fenomén není o tom, co kdo má, ale naopak, co všechno dokáže nemít, co vše dokáže nechat doma a na chvíli být jako bez domova, bez věcí v lese. Prvním autorem je **Matěj Skalický** (*1992), který dokázal zachytit krásu toulání se lesem, skrz až banálně nenucené momenty. Soubor nese název *Sedět u ohně a kouřit*. Jeho fotografie nemají dějovou linku, jsou to zkrátka náhodné předměty a náhodné kouty míst, které na člověka působí až neuvěřitelně klidně. Při jeho práci ho vede jeho intuice, fotografuje místa, ve kterých se zrovna nachází a krásu, která se ho dotkne. Fotografie jsou tiché a upřímné, věci jsou takové, jaké jsou, tam kde se zrovna nachází a nic víc jim nechybí.²³ Z fotografií mě úplně hladí na duši, i když vlastně nevím, co mi to má povědět, tak na tom nesejde, prožívám jen ten pocit ticha a nechávám, aby na mě působily bez jakékoliv řečené otázky. Cítím z nich hodně samotu, ale je to příjemný pocit, nic mě neruší, nikdo tam semnou není, jen já a tichý moment krásy. Například fotografie větví je až ukolébavá, jako bych se houpala a stále přejíždím z jedné strany k druhé. Působí na mě i jako vlny nebo jako vlasy a když se na fotografii dívám příliš dlouho, celá se zamotá a stane se z ní klubko a příjemným pocitem mě uspí.

²³ ARTMAP. Matěj Skalický: *Sedět u ohně a kouřit*, 2016.

Fotografie jsou jako fragmenty přírody, které nám mohou utkvět v mysli, když se po lese touláme. V lese, v té prázdnotě, kde jsme se svými myšlenkami a pozorujeme krásu kolem sebe. Nic rázem není tak podstatné, jako prohlédnout si vše, co je kolem nás.

Obrázek 54: Matěj Skalický, Sedět u ohně a kouřit, 2015

Obrázek 55: Matěj Skalický, Sedět u ohně a kouřit, 2015

Obrázek 56: Matěj Skalický, Sedět u ohně a kouřit, 2015

Obrázek 57: Matěj Skalický, Sedět u ohně a kouřit, 2015

Matěj Skalický také pořádal workshop s názvem *Follow me offline*, jednalo se o pobyt na chalupě, který měl svůj princip, a to ten, že se během daného období nikdo nepřipojí na internet. Skalický se tak chtěl se svými přáteli podělit o to, co jeho chalupa a místo kolem nabízí, ale aby byli plnou součástí, bylo třeba vynechat internet a vnímat okolí. V pozvání popsal všechny možné aktivity, které chalupa nabízí, od stavění bunkrů, sezení u ohně, nebo válení sudů v trávě až po lovení kobylek a chytání klíšťat. Účastníci si tento pobyt velmi oblíbili, a proto se v dalších letech několikrát opakoval.

Autorem, který byl součástí tohoto pobytu je **Adam Kencki** (*1986), vytvořil zde v průběhu let 2015–2019 soubor, který nám nastíní pocity ze stráveného času na chalupě.²⁴

Na fotografiích můžeme vidět různé momenty kamarádů a přírody, které překypují silnou atmosférou. Nějakým způsobem tyto fotografie vždy září a je z nich cítit to vše dobré, co v té chvíli bylo, lidské dobro, pozitivní nálada, obklopující příroda. Jak jsou fotografovaní lidé už nějaký čas venku na čerstvém vzduchu, kde není žádný internetový svět a nejsou obklopeni negativním smogem, působí probuzeně, jako kdyby se právě probudili a svět před tímto pobytem byl pouhým snem.

Obrázek 58: Adam Kencki, *Follow me offline*, 2015–2019

²⁴ KENCKI, Adam, *follow me offline*. 2015–2019.

Obrázek 59: Adam Kencki, Follow me offline, 2015–2019

Obrázek 60: Adam Kencki, Follow me offline, 2015–2019

Pořízené fotografie bych přirovnala k prvotním fotografiím trampingu Oldřicha Straky, které, jak jsem již zmiňovala, působí až jako reklama díky lidskému štěstí a spokojenosti v čase stráveném v lese. Možná je to jen protože se jedná o dva talentované fotografy a zrovna hezkého momentu. Přesto jsem po dlouhém zkoumání těchto skupin, které se tak rády do přírody vrací, vypožorovala opravdové štěstí jen díky opakovanému pocitu procitnutí díky vlivu lesa. Proto jsem tohoto autora Adama Kenckého zmínila, jelikož mi to velmi asociuje fotografie trampingu, i když se o ně nejedná, přesto mají stejnou podstatu, kterou je právě ona příroda, blízcí přátelé a radost ze života. Také jsem vypožorovala, jak se trampové velmi často rádi podílí o své myšlenky, které přikládají k fotografiím. Tak, jak to bylo dříve, kdy se fotografie ještě vkládali do „kronik“ či „cancáků“. Adam Kencki mi tímto také trumpy připomněl, jelikož velmi často sděluje své myšlenky na instagramu, které si píše do svým poznámek a poté sdílí. Můžeme v dnešní době vidět daleko více podobností, ale ta nejdůležitější podobnost, na kterou můžeme dnes narazit, je lidské dobro a upřímnost. Dnes se něco takového hledá sice těžce, přesto tady stále mezi námi je, jen je třeba jít mu naproti a vyhnout se lidem, kteří se obklopují věcmi a pravá hodnota života jim uniká. Proto si tedy myslím, že se nejedná jen o náhodu zrovna hezky vyfoceného momentu, ale o opravdové štěstí, které lidé s pokorou dokázali docílit jen díky chvílím v přírodě mezi svými přáteli.

„Kamarádství aneb jediná naděje na pravý život pro pocity.

Já nepochopím nikdy svět, kde lidi nemají se rádi. Závistí blednou, sebe rozstřílet by mohli – nejsou kamarádi. Kamarádství to je svaté slovo, ne jako kostel nebo zase krev, to cit, to láska, pravda, opravdovost, kamarád, ten nevolí hněv. Nekonečnost, to je prapodivný pojem, však pro přátelství je jak ušitá. Můžeš budit všelijaký dojem, když kamarádstvím chodíš opitá. Však věz, že na tom zlého není, naopak, víš to i potěší, když znáš pár lidí nejen z vyprávění.“²⁵

²⁵ TRAMP GYRO. *Definice kamarádství* – ústní sdělení, 1992.

4 ZÁVĚR

Své téma bakalářské práce jsem si vybrala díky své rodině, která je součástí tohoto fenoménu. Je to téma, o kterém mi dělalo radost jej rozebírat a zkoumat.

V první části, kterou jsem věnovala významu trampingu, a jeho vizuální stránce, jsem seznámila čtenáře s hlavními rysy trampingu. Všechny vyfotografované předměty, které jsem popisovala, patří mým rodičům a jejich trampským přátelům. Dala jsem tak dohromady zajímavou sbírku, kterou jsem v této části popsala.

Kapitola věnovaná fotografii je rozdělena do dvou částí, kde v té první se věnuji konkrétně amatérské fotografii. Zde jsem poukázala na původní trampské fotografie, které dnes už není úplně snadné najít, jelikož většina takových fotografií má i své místo a internet mezi ně úplně nepatří. U fotografií většinou nebyl uveden autor, což mě velmi zaujalo, jelikož si fotografie nikdo nepřivlastňuje a jsou tak zkrátka všech. Následně jsem zmiňovala spíše archivní soubory, které byly během let nasbírané. Našli se i tací, kteří se fotografování věnují, všechny své snímky sdílí na své webové stránky a prezentují se jimi. Soubory těchto autorů jsem prozkoumala a poukázala na jejich různé styly a časté motivy.

V části věnované umělecké fotografii jsem uvedla autory, kteří vytvořili jeden soubor, či se nějakou dobu o toto téma zajímali, ale už s jedním stylem fotografování. Častokrát jsem se ztotožňovala s uchvácením trampinkem, se kterým jsou tito autoři spjatí. Objevují se zde žánry jako je dokument či sociální portrét. Nakonec jsem zmínila dva fotografy, kteří byli mou asociací, a velmi mi připomněli toto téma. Skrz fotografie nám tak vysvětlili, v čem spočívá jádro celého trampingu, a že je na tom něco až filozofického. Ukázali nám, jak svět může být krásný, jen si ho krásný musíme udělat, a jít mu naproti. Zmínění dva autoři jsou jako završení celé mé práce, díky kterým jsem silně pocítila nutkání žít ve světě jen plném dobra, obklopená krásou přírody.

Vždy jsem věděla o tomto fenoménu hodně, ale díky této práci, si troufám říct, že jsem našla dočista jiné pochopení a podstatu onoho trampingu. Dříve, když jsem se o toto téma nezajímala, přišlo mi, že je to něco naprosto normálního, na čem není nic až tak výjimečného. Díky této práci a mému rozhodnutí se tomuto tématu věnovat jsem pohlédla na toto téma dočista jinými očima. Chápu ho teď jinak, je pro mě něčím jiným, než bylo dřív. Musím se přiznat, že kvůli silnému ovlivnění po takovém zkoumání, jsem se stala na tomto tématu závislá, kvůli mé uchvácenosti. Na chvíli jsem byla součástí světa, kde je jen dobro, lidé se mají rádi, neubližují si navzájem, a hlavně jsou za to všechno, co mají, vděční. Také toto

téma mělo velký vliv na vztah s mými rodiči, poznala jsem je tak, jak jsem je předtím neznala. Tento fenomén měl na mě i zajímavý vliv, a to ten, že už se nedokážu vrátit do dob, kdy sem rodiče neznala, tak, jako je znám teď. Připadá mi, že jsem díky této práci pohlédla do nitra trampských lidí, a už mi nezbývá nic jiného než s tímto uvědoměním nadále žít. Nemohu jinak než říct, že jsem hrdá být součástí něčeho tak upřímného.

Na závěr bych ráda vyjádřila můj obdiv trampům, kteří si dokázali život udělat krásný a my jsme skrz jejich fotografie dostali možnost do tohoto čistého světa nahlédnout.

5 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Tištěné zdroje

ANTONY, Michael – Tony. *Pucejř*. Praha, 2020–2023, 42 s. ISBN nenalezeno.

ANTONY, Michael – Tony. *Tramping*. CPress, 2022, 256 s. ISBN 978-80-264-4492-3.

FOJTÍK, Libor. *Trampové*. PositiF, 2020, 152 s. ISBN 978-80-87407-18-9.

GOESEOVÁ, Taťána. *Astrologie a sebepoznání*. Praha: Argo, 2005, 348 s. ISBN 80-7203-650-5.

HERLING-GRUDZIŃSKI, Gustaw Herling-Grudziński. *Ostrov a jiné prózy*. Praha: Mladá fronta, 2000, 152 s. ISBN 80-204-0886-X.

HURIKÁN, Bob. *Dějiny trampingu*. Praha: Novinář, 1990, 253 s. ISBN 80-7077-432-0.

KRŠKO, Jan, MAREŠ, POHUNEK, RANDÁK a ŠPRINGL. *Český Tramping: V časech formování a rozmachu*. Praha: Academia, 2019, 256 s. ISBN 978-80-2000-2897-6.

MALACHTA, Oldřich. *Vandr*. BFLMPSVZ, 2020, 96 s. ISBN 978-80-906385-3-2.

MICHAJLOVÁ, Svetlana. *Volný čas: Spare time*. 2004. Národní galerie v Praze, 2014, 256 s. ISBN 978-80-7035-531-2.

RYSOVÁ, Hana a CÍLEK. *Tichý břech světa*. Praha: Dokořán, 2005, 154 s. ISBN 80-7363-036-2.

VINKLÁT, Pavel D. *Kronika trampingu: v Jizerských horách 1934–2004*. 2004. Knihy 555, 248 s. ISBN 80-8666-009-5.

VYČÍTAL, Jan. *Potlach*. Hradec Králové: Kruh, 1969, 90 s. ISBN nenalezeno.

Ústní sdělení

TRAMP AIDA, *Trampeký oděv*. Ústní sdělení. 2024. [cit. 2024-03-28].

TRAMP GYRO, *Definice kamarádství*. Ústní sdělení. 2024. [cit. 2024-04-14].

Hudba

BRONTOSAUŘI. *Porta*, 1981. [cit. 2024-04-15].

DANĚK, Wabi. *Rosa na kolejích*, 1984. [cit. 2024-04-15].

Internetové zdroje

ANTONY. *Oldřich Straka fotograf předválečného trampingu*. Online. In: *Trampsky magazin*. 2020. Dostupné z: <https://www.trampsky-magazin.cz/blog/oldrich-straka-fotograf-predvalecneho-trampingu-949.html>. [cit. 2024-02-10].

EXPOZICE TRAMPINGU, *kdo jsme*. Online. In: facebook. 2015. Dostupné z: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100064741294694>. [cit. 2024-04-04].

ARTMAP. *Matěj Skalický: Sedět u ohně a kouřit*. Online. In: ArtMap. 2016. Dostupné z: <https://www.artmap.cz/matej-skalicky-sedet-u-ohne-a-kourit/>. [cit. 2024-03-15].

GOLEC, Martin. *Tramp Olin*. Online. In: *Byci skala*. 2013. Dostupné z: <https://www.byciskala.cz/MaRS/index.php?show=clanek&id=472>. [cit. 2024-03-15].

KENCKI, Adam. *Follow me offline*. Online. In: adamkencki. [2015]. Dostupné z: <https://adamkencki.com/follow-me-offline>. [cit. 2024-04-06].

KUPSA, Michal. *Vandry*. Online. In: *Michal Kupsa*. [2013]. Dostupné z: <https://www.michalkupsa.cz/galerie/ruzny-stary-fotky-140/>. [cit. 2024-03-15].

KUPSA, Michal. *O mně*. Online. In: *Michal Kupsa*. [2013]. Dostupné z: <https://www.michalkupsa.cz/autor.html>. [cit. 2024-03-15].

MALACHTA, Oldřich. *Vandr*. Online. In: *Malachta*. 2020. Dostupné z: <http://www.malachta.com/albums/vandr/>. [cit. 2024-02-09].

MALACHTA, Oldřich. *Trampové*. Online. In: kinokotva. 2018. Dostupné z: <http://www.kinokotva.cz/klient-103/kino-31/stranka-977/informacia-7803>. [cit. 2024-04-09].

MORAVEC, Jan. *Jak to vzniklo aneb proč fotím přírodu*. Online. In: *Moravec fotky*. 2017. Dostupné z: <http://www.etf.cuni.cz/~moravec/fotky/hm-vznik.html>. [cit. 2024-03-15].

PROS, Marek. *Fojtik: Tramping je svoboda. V Česku se máme úžasně, nechtěl bych žít v Německu*. Online. In: *magazi aktualne*. 2021. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/fojtik-trampove/r~f3730cced9a111eb94d2ac1f6b220ee8/>. [cit. 2024-04-08].

SLÍVOVÁ a CIHLÁŘ. *Můj odpor ke komunistickému režimu má zárodek v dětství. Fotkou jsem chtěl systém kritizovat, říká Tomki Němec*. Online. In: *Vltava rozhlas*. 2022. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/muj-odpor-ke-komunistickemu-rezimu-ma-zarodek-v-detstvi-fotkou-jsem-chtel-system-8817934>. [cit. 2024-02-09].

ŠÁLKOVÁ, K. Jaroslava. *Knižka potlach*. Online. In: *Trapsavecky denicek*. [2017]. Dostupné z: http://www.rodocapsa.cz/trapsaveckydenicek/aktual/0609_2/0609_2n.htm. [cit. 2024-03-15].

TONY, *100 let Trampingu ve fotografii*. Online. In: Trampsky magazin. 2018. Dostupné z: <https://www.trampsky-magazin.cz/blog/100-let-trampingu-ve-fotografii-cast-prvni-1918-az-1940-766.html>. [cit. 2024-03-15].

6 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Kronika Heřmánek, 2022	14
HOLEČKOVÁ, Kateřina. <i>Kronika Heřmánek 2022</i> . Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].	
Obrázek 2: Šule, Cancák, 1983.....	15
HOLEČKOVÁ, Kateřina. <i>Cancák 1983</i> . Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].	
Obrázek 3: Šule, Cancák, 1983.....	15
HOLEČKOVÁ, Kateřina. <i>Cancák 1983</i> . Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].	
Obrázek 4: Šule, Cancák, 1983.....	15
HOLEČKOVÁ, Kateřina. <i>Cancák 1983</i> . Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].	
Obrázek 5: Šule, Cancák, 1983.....	16
HOLEČKOVÁ, Kateřina. <i>Cancák 1933</i> . Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].	
Obrázek 6: Aida, Cancák, 1986.....	16
HOLEČKOVÁ, Kateřina. <i>Cancák 1986</i> . Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].	
Obrázek 7: Aida, Cancák, 1986.....	17
HOLEČKOVÁ, Kateřina. <i>Cancák 1986</i> . Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].	
Obrázek 8: Aida, Cancák, 1986.....	17
HOLEČKOVÁ, Kateřina. <i>Cancák 1986</i> . Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].	
Obrázek 9: Šule, Zpěvník, 80. léta	18
HOLEČKOVÁ, Kateřina. <i>Zpěvník 80. léta</i> . Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].	
Obrázek 10: Šule, Domovenka Oranžový květ, 80. léta	18
HOLEČKOVÁ, Kateřina. <i>Domovenka Oranžový květ 80. léta</i> . Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].	
Obrázek 11: Šule a Aida, Camrátko, 80. léta	19
HOLEČKOVÁ, Kateřina. <i>Camrátko 80. léta</i> . Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].	
Obrázek 12: Šule, Výročí ohně, 1988	19
HOLEČKOVÁ, Kateřina. <i>Výročí ohně 1988</i> . Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].	
Obrázek 13: Šule, Výročí ohně, 1988	19
HOLEČKOVÁ, Kateřina. <i>Výročí ohně 1988</i> . Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].	
Obrázek 14: Šule, Zvadlo, 1984.....	20
HOLEČKOVÁ, Kateřina. <i>Zvadlo 1984</i> . Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].	
Obrázek 15: Antony, Trampské rubriky, 1920–2019.....	21
HOLEČKOVÁ, Kateřina. <i>Trampské rubriky 1920–2019</i> . Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].	

- Obrázek 16: Ivan Binar, Tramp, 1. číslo 1971 21**
HOLEČKOVÁ, Kateřina. *Tramp 1. číslo 1971*. Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].
- Obrázek 17: T.O Drbani, Samizdat, 80. léta 21**
HOLEČKOVÁ, Kateřina. *Samizdat 80. léta*. Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].
- Obrázek 18: T.O Drbani, Ticho léčí, proto na mě nekřič dík, 2. číslo 1987 22**
HOLEČKOVÁ, Kateřina. *Ticho léčí, proto na mě nekřič dík 2. číslo 1987*. Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].
- Obrázek 19: Michael Antony, Pucejř, 2020–2023 22**
HOLEČKOVÁ, Kateřina. *Pucejř, 2020–2023*. Osobní archiv. 2024. [cit. 2024-11-04].
- Obrázek 20: Jaroslav Klíma, Expozice trampingu, 2019 23**
SLÍMA, Jaroslav. *Expozice trampingu*. Online. In: rajce.net. 2019. Dostupné z: <https://www.rajce.idnes.cz/jarapalec/album/2019-01-17-20-expozice-trampingu/1346891769>. [cit. 2024-04-04].
- Obrázek 21: Jaroslav Klíma, Expozice trampingu, 2019 24**
TRAMPSKÝ MAGAZÍN. *Expozice trampingu 2019*. Online. In: Trampsky magazin. 2018. Dostupné z: <https://www.trampsky-magazin.cz/blog/100-let-trampingu-ve-fotografii-cast-prvni-1918-az-1940-766.html>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 22: Jaroslav Klíma, Expozice trampingu, 2019 24**
SLÍMA, Jaroslav. *Expozice trampingu*. Online. In: rajce.net. 2019. Dostupné z: <https://www.rajce.idnes.cz/jarapalec/album/2019-01-17-20-expozice-trampingu/1346891855>. [cit. 2024-04-04].
- Obrázek 23: Procházka, Býčí skála, 1932 25**
PROCHÁZKA. *Býčí skála 1932*. Online. In: Byci skála. 2013. Dostupné z: <https://www.byciskala.cz/MaRS/index.php?show=clanek&id=472>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 24: Bohumír Bacil, Býčí skála – Zvenku, 1943..... 26**
BACIL, Bohumír. *Býčí skála – Zvenku 1943*. Online. In: Byci skála. 2014. Dostupné z: <https://www.byciskala.cz/MaRS/index.php?show=clanek&id=534>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 25: Bohumír Bacil, Býčí skála – Detail stěny, 1943..... 26**
BACIL, Bohumír. *Býčí skála – Detail stěny 1943*. Online. In: Byci skála. 2014. Dostupné z: <https://www.byciskala.cz/MaRS/index.php?show=clanek&id=534>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 26: Bohumír Bacil, Býčí skála, 1943..... 26**
BACIL, Bohumír. *Býčí skála 1943*. Online. In: Byci skála. 2014. Dostupné z: <https://www.byciskala.cz/MaRS/index.php?show=clanek&id=534>. [cit. 2024-03-18].

- Obrázek 27: Fanda Pleva, Potlach, 60. léta..... 27**
PLEVA, Fanda. *Potlach 60. léta*. Online. In: Trapsavecky denicek. 2021. Dostupné z: http://www.rodocapsa.cz/trapsaveckydenicek/aktual/0609_2/0609_2n.htm. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 28: Fanda Pleva, Potlach 60. léta..... 27**
PLEVA, Fanda. *Potlach 60. léta*. Online. In: Trapsavecky denicek. 2021. Dostupné z: http://www.rodocapsa.cz/trapsaveckydenicek/aktual/0609_2/0609_2n.htm. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 29: Jan Moravec, Večerní pohoda, 2007..... 30**
MORAVEC, Jan. *Večerní pohoda 2007*. Online. In: Moravec fotky. 2007. Dostupné z: <http://www.etf.cuni.cz/moravec/fotky/tr251-v.html>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 30: Jan Moravec, Trampova idylka, 2007 30**
MORAVEC, Jan. *Trampova idylka 2007*. Online. In: Moravec fotky. 2007. Dostupné z: <http://www.etf.cuni.cz/moravec/fotky/tr253-v.html>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 31: Jan Moravec, Dobrou noc, 2008..... 31**
MORAVEC, Jan. *Dobrou noc 2008*. Online. In: Moravec fotky. 2007. Dostupné z: <http://www.etf.cuni.cz/moravec/fotky/tr919-v.html>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 32: Jan Moravec, Roztávání, 2008..... 31**
MORAVEC, Jan. *Roztávání 2008*. Online. In: Moravec fotky. 2007. Dostupné z: <http://www.etf.cuni.cz/moravec/fotky/tr917-v.html>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 33: Michal Kupsa, Lana na Oslavce, 1988..... 32**
KUPSA, Michal. *Lana na Oslavce 1988*. Online. In: Michal Kupsa. [2016]. Dostupné z: <https://www.michalkupsa.cz/galerie/ruzny-stary-fotky/lana-na-oslavce-3637.html>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 34: Michal Kupsa, Nedělní ráno, 2015..... 33**
KUPSA, Michal. *Nedělní ráno 2020*. Online. In: Michal Kupsa. 2015. Dostupné z: <https://www.michalkupsa.cz/galerie/13-vyrocní-potlach-sts-usada/nedelni-rano-5522.html>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 35: Michal Kupsa, Deset kamarádů, 2020..... 34**
KUPSA, Michal. *Deset kamarádů 2020*. Online. In: Michal Kupsa. 2020. Dostupné z: <https://www.michalkupsa.cz/galerie/37-rysakovo-zimni-taboreni/deset-kamaradu-7242.html>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 36: Michal Kupsa, Planeta Usada, 2017 34**
KUPSA, Michal. *Planeta Usada 2017*. Online. In: Michal Kupsa. 2017. Dostupné z: <https://www.michalkupsa.cz/galerie/13-vyrocní-potlach-sts-usada/planeta-usada-2017-5533.html>. [cit. 2024-03-18].

- Obrázek 37: Oldřich Straka, Týdeník Ahoj, 1933–1943..... 35**
STRAKA, Oldřich. *Týdeník Ahoj*. Online. In: Trampský magazín. 2018. Dostupné z: <https://www.trampsky-magazin.cz/blog/100-let-tramingu-ve-fotografii-cast-prvni-1918-az-1940-766.html>. [cit. 2024-02-10].
- Obrázek 38: Oldřich Straka, Na osadě Renegátů, 30. léta 36**
STRAKA, Oldřich. *Na osadě Renegátů 30. léta*. Online. In: Trampský magazín. 2018. Dostupné z: <https://www.trampsky-magazin.cz/blog/100-let-tramingu-ve-fotografii-cast-prvni-1918-az-1940-766.html>. [cit. 2024-02-10].
- Obrázek 39: Oldřich Straka, 30. léta 36**
STRAKA, Oldřich. *30. léta*. Online. In: <https://www.trampsky-magazin.cz/blog/oldrich-straka-fotograf-predvalecneho-tramingu-949.html>. [cit. 2024-02-10].
- Obrázek 40: Tomki Němec, Tramps Czechoslovakia, 80. léta 37**
NĚMEC, Tomki. *Tramps Czechoslovakia 80's*. Online. In: Tomki Němec photo archive. 2011. Dostupné z: <https://tomkinemec.photoshelter.com/gallery-image/TRAMPING-TRAMPS/G0000E5MuMHKV4Os/I0000d1W6BccHmXM>. [cit. 2024-02-10].
- Obrázek 41: Tomki Němec, Tramps Czechoslovakia, 80. léta 38**
NĚMEC, Tomki. *Tramps Czechoslovakia 80's*. Online. In: Tomki Němec photo archive. 2011. Dostupné z: <https://tomkinemec.photoshelter.com/gallery-image/TRAMPING-TRAMPS/G0000E5MuMHKV4Os/I0000SEIL1SdiUCc>. [cit. 2024-02-10].
- Obrázek 42: Tomki Němec, Tramps Czechoslovakia, 80. léta 39**
NĚMEC, Tomki. *Tramps Czechoslovakia 80's*. Online. In: Tomki Němec photo archive. 2011. Dostupné z: <https://tomkinemec.photoshelter.com/gallery-image/TRAMPING-TRAMPS/G0000E5MuMHKV4Os/I0000S1kl2jje1C4>. [cit. 2024-02-10].
- Obrázek 43: Tomki Němec, Tramps Czechoslovakia, 80. léta 39**
NĚMEC, Tomki. *Tramps Czechoslovakia 80's*. Online. In: Tomki Němec photo archive. 2011. Dostupné z: <https://tomkinemec.photoshelter.com/gallery-image/TRAMPING-TRAMPS/G0000E5MuMHKV4Os/I0000jdp1BN4Mrek>. [cit. 2024-02-10].
- Obrázek 44: Oldřich Malachta, Vandr, 2020 40**
MALACHTA, Oldřich. *Vandr*. Online. In: BFLM, PSVZ. 2020. Dostupné z: <https://bflmpsvz.com/Vandr>. [cit. 2024-02-10].
- Obrázek 45: Oldřich Malachta, Vandr, 2020 41**
MALACHTA, Oldřich. *Vandr*. Online. In: BFLM, PSVZ. 2020. Dostupné z: <https://bflmpsvz.com/Vandr>. [cit. 2024-02-10].
- Obrázek 46: Oldřich Malachta, Vandr, 2020 41**
MALACHTA, Oldřich. *Vandr*. Online. In: BFLM, PSVZ. 2020. Dostupné z: <https://bflmpsvz.com/Vandr>. [cit. 2024-02-10].
- Obrázek 47: Oldřich Malachta, Vandr, 2020 42**
MALACHTA, Oldřich. *Vandr*. Online. In: Oldřich Malachta. [2020]. Dostupné z: <http://www.malachta.com/albums/vandr/>. [cit. 2024-02-10].

- Obrázek 48: Oldřich Malachta, Vandr, 2020 42**
MALACHTA, Oldřich. *Vandr*. Online. In: Oldřich Malachta. [2020]. Dostupné z: <http://www.malachta.com/albums/vandr/>. [cit. 2024-02-10].
- Obrázek 49: Libor Fojtík, Trampové, 2020 43**
FOJTÍK, Libor. *Trampové*. Online. In: Positif. 2020. Dostupné z: <https://www.positif.cz/obchod/kniha-knihy/libor-fojtik-trampove/>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 50: Libor Fojtík, Trampové, 2020 44**
FOJTÍK, Libor. *Trampové*. Online. In: Artmap knihkupectví. 2020. Dostupné z: <https://knihy.artmap.cz/trampove---libor-fojtik/>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 51: Libor Fojtík, Trampové, 2020 44**
FOJTÍK, Libor. *Trampové*. Online. In: Magazin aktualne. 2020. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/foto/libor-fojtik-trampove-kniha-hithit/r~d1bc76b869c911ea8972ac1f6b220ee8/r~d951733469c811ea80e60cc47ab5f122/>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 52: Libor Fojtík, Trampové, 2020 45**
FOJTÍK, Libor. *Trampové*. Online. In: Magazin aktualne. 2020. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/foto/libor-fojtik-trampove-kniha-hithit/r~d1bc76b869c911ea8972ac1f6b220ee8/r~c4828e0269c811ea95caac1f6b220ee8/>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 53: Libor Fojtík, Trampové, 2020 45**
FOJTÍK, Libor. *Trampové*. Online. In: Magazin aktualne. 2020. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/foto/libor-fojtik-trampove-kniha-hithit/r~d1bc76b869c911ea8972ac1f6b220ee8/r~c9d1773869c811ea842f0cc47ab5f122/>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 54: Matěj Skalický, Sedět u ohně a kouřit, 2015..... 47**
SKALICKÝ, Matěj. *Sedět u ohně a kouřit*. Online. In: Matej Skalicky. 2015. Dostupné z: <http://www.matejskalicky.com/index.php/project/sedet-u-ohne-a-kourit/>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 55: Matěj Skalický, Sedět u ohně a kouřit, 2015..... 47**
SKALICKÝ, Matěj. *Sedět u ohně a kouřit*. Online. In: Matej Skalicky. 2015. Dostupné z: <http://www.matejskalicky.com/index.php/project/sedet-u-ohne-a-kourit/>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 56: Matěj Skalický, Sedět u ohně a kouřit, 2015..... 48**
SKALICKÝ, Matěj. *Sedět u ohně a kouřit*. Online. In: Matej Skalicky. 2015. Dostupné z: <http://www.matejskalicky.com/index.php/project/sedet-u-ohne-a-kourit/>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 57: Matěj Skalický, Sedět u ohně a kouřit, 2015..... 48**
SKALICKÝ, Matěj. *Sedět u ohně a kouřit*. Online. In: Matej Skalicky. 2015. Dostupné z: <http://www.matejskalicky.com/index.php/project/sedet-u-ohne-a-kourit/>. [cit. 2024-03-18].
- Obrázek 58: Adam Kencki, Follow me offline, 2015–2019 49**
KENCKI, Adam. *Follow me offline*. Online. In: adamkencki. [2015]. Dostupné z: <https://adamkencki.com/follow-me-offline>. [cit. 2024-04-06].

Obrázek 50: Adam Kencki, Follow me offline, 2015–2019 50

KENCKI, Adam. *Follow me offline*. Oline. In: adamkencki. [2015]. Dostupné z: <https://adamkencki.com/follow-me-offline>. [cit. 2024-04-06].

Obrázek 60: Adam Kencki, Follow me offline, 2015–2019 50

KENCKI, Adam. *Follow me offline*. Oline. In: adamkencki. [2015]. Dostupné z: <https://adamkencki.com/follow-me-offline>. [cit. 2024-04-06].

